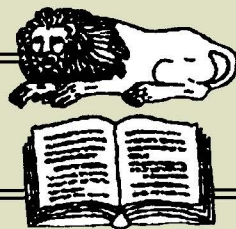

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

86. szám

Karácsony

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2011

<i>Ilyen lehetett Ő kettőezer éve</i>	címlap
Ajánlás (Szent Ágoston)	1
A Születés rejtett jelentése (Matta el Meszkín)	2
A Szent Család ünnepén (Nyíri Tamás)	6
Együtt az egészen mással (Martos Levente Balázs)	11
<i>Élő Ige Bibliaiskola, 76. óra (Vágvölgyi Éva)</i>	21
Biblikus folyóiratok szemléje (Székely István)	35
A jamaicai bibliafordítás kérdése	37
Olvasóink kérdezik (T.B.)	39
Interjú Hegedűs Lászlóval	41
Társulatunk életéből	43
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k
az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafika (4.o.): Vágvölgyi Éva

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Igazság sarjad a földből

Ébredj fel, ember, mert Isten érted lett ember. Ébredj, aki alszol, támadj fel a halálból, és Krisztus rád ragyog! (Ef 5,14).
Ismétlem, Isten érted lett ember. /.../

Igazság sarjad a földből (Zsolt 84,12): Krisztus, aki mondta: *Én vagyok az igazság* (Jn 14,2), a Szűztől született. *És igazságosság tekint le az égből* (Zsolt 84,12): mivel az az ember, aki hisz abban, aki megszületett, nem önmagából, hanem Istentől kapta a megigazulást.

Igazság sarjad a földből: mert az Ige testté lett (Jn 1,14). *És igazságosság tekint le az égből, mert minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről van* (Jak 1,17).

Igazság sarjad a földből: a test Máriától. *És igazságosság tekint le az égből*: mert az ember semmit sem vallhat magának, hacsak nem a mennyből kapta (Jn 3,27).

A hit révén megigazultunk, békében élünk az Istennel (Róm 5,1), mert csókot vált az igazságosság és a béke (Zsolt 84,12). *A mi Urunk, Jézus Krisztus által*: mert *Igazság sarjad a földből. Általa jutottunk hozzá a hitben a kegyelemhez, amelyben élünk, és dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk* (Róm 5,2).

Szent Ágoston püspök beszédeiből
(Imaórák Liturgiája, dec. 24.)

Matta el Meszkín¹

A Születés rejtett jelentése

A Születés látható jelentése

Amikor a Születésről elmélkedünk, figyelmünket rendszerint arra összpontosítjuk, ami látható azzal kapcsolatban, hogy az Ige testté lett, szemléljük a dicsőséget. Az élet látható formában megjelent, láttuk a szemünkkel, tapintottuk a kezünkkel: Isten megjelent testben.

A pásztorok jelet kaptak az égből, és futottak, hogy lássák a csodát a barlangban: a gyermeket pólýába takarva, jászolba fektetve. Azt mondták róla, hogy ő fogja megváltani a népét bűneitől. Jöttek a bölcsek is messze földről, egy csillag vezette őket, amelyet a magaságból jövő erő vezetett. Az Üdvözítőről szóló tanúságtétel kívülről jött, nem Izraelből, egy olyan pillanatban, amikor a nép vezetői és tanítói nem voltak képesek felismerni és hirdetni az Üdvözítőt.

A Születés rejtett jelentése

Most azonban arra szeretnénk figyelni, hogy mi az, ami láthatatlan módon történt Krisztus születésének napján. Kétségbevonhatatlanul bizonyítást nyert ugyanis a történelemben és az időben, éppúgy, mint az apostolok, a szentek és az egész egyház szívében, hogy aki megszületett, az valóban a Király, akinek el kellett jönnie, ő a Megváltó, nála van Dávid házának kulcsa, amit ő bezár, azt senki nem tudja kinyitni, és amit ő kinyit, azt senki nem tudja bezárni. Az ő uralma örök uralom, melynek soha nem lesz vége Dániel próféta látomása szerint (Dán 6,27).

¹ Matta el Meszkín (Máté, a Szegény) az egyiptomi kopt egyház kiemelkedő egyénisége és lelki írója a 20. században (1919-2006). Gyógyszerész volt, de 1948-tól visszavonult, elmélkedő, imádkozó remete lett. Később a kopt pápa megbízásából az ő vezetésével újították fel a Szent Makariosz kopt kolostort a sivatagi Nátron völgyben, közben ő a maga ásta barlangcellában lakott, és több lelki könyvet is írt. Legjelentősebb műve: „Az orthodox imaélet”. Az általunk közölt szövegrész a „Közösség a szeretetben” című művéből való, az olasz fordítás alapján készült (Matta el Meskin, *Communione nell'amore*, Edizioni Qiqajon 1999, 94-97.101.o.)

Ez Krisztus születésének a másik jelentése, hiszen Krisztusban beteljesedett az ígéret, amit Isten adott az üdvtörténet kezdetén, általa nyilvánult ki a földön Isten uralma, amelyet ő irányít és kormányoz, erről az uralomról beszéltek mindenkor a próféták. Az égi seregek hirdetik az üdvösséget: „Megszületett az Üdvözítőök”, és a bölcsek is örök uralomról tanúskodnak: „Hol van a zsidók újszülött királya? ... Eljöttünk, hogy imádjuk őt” (Lk 2,11; Mt 2,2).

Így tehát szemlélhetjük a Születés napjának rejtett arculatát is: a trónusokat ledöntötték, és újak kerültek a helyébe. Lezárult egy korszak, és elkezdődött egy új, amint Mária mondja halhatatlan dicsőítő himnuszában: „Hatalmasokat levetett a trónról, és kicsinyeket fel emelt”, „Hatalmas dolgokat művelt karja erejével” (Lk 1,52.51). Az angyal már a Híradás alkalmával világosan kinyilvánította a dicsőséget: „Nagy lesz ő, a Magasságbeli Fiának fogják hívni: az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját, és uralkodni fog Jákob házában mindörökké, és uralmának soha nem lesz vége” (Lk 1,32-33).

Milyen meglepő, hogy Isten az üdvösség hozójának, Krisztusnak az uralmát már akkor meg lehetett hirdetni, amikor ő még anyja méhében volt, és többféleképpen igazolni: előbb az angyal tanúskodott róla, azután a Szűz közvetlenül a fogantatás után, végül pedig Zakariás és Erzsébet. Az ő tanúságukat még a Születés napján megerősítették mind az égi seregek, mind a bölcsek, akik vállalták a hosszú utazás fáradalmait, hogy a zsidók Királyát láthassák, imádhassák és megajándékozassák, kifejezve ezzel az ő uralmába vetett hitüket.

Isten uralma Krisztus tanításának középpontjában

A kicsi gyermekként megszületett, pólyába takart és jászolba fektetett Krisztus másik, fontos üzenete éppen ez az Uralom, amelyet hirdetnek az egek, az angyalok, a bölcsek – az Uralom, amelyért születése által közénk jött, hogy megerősítse és vezesse azt az emberek javára. Krisztus Dávid házában kulcsát hordozza, amint az angyal mondta a Szűznek: „Az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját, és uralkodni fog Jákob házában mindörökké, és uralmának soha nem lesz vége” (Lk 1,32-33).

Irányítsuk most figyelmünket erre a második szempontra, mert valójában ebben áll a lényege a Születés jelentésének. Ha figyelmesen olvasunk, észrevesszük, hogy ez a második szempont az, amely uralja az evangéliumokat és az egész Szentírást. Prédikációiban és példázataiban maga Krisztus annyira a középpontba állítja az Isten uralmát, hogy ahhoz egyetlen más téma sem fogható. Isten uralmáról szólt az ő első híradása is, amikor elkezdte tevékenységét: „Térjetelek meg, mert elközelgett Isten uralma!” (Mt 4,17) Ha felidézünk az evangéliumokban megőrzött emlékeket, azt látjuk, hogy Krisztus utolsó intelmeiben is – amelyeket feltámadása után adott apostolainak a negyven nap során, amíg megjelent nekik – mindig Isten uralmáról beszélt (vö. Csel 1,5). Mindannyian ismerjük Krisztusnak Isten uralmára vonatkozó azon szavait, amelyekkel újra és újra találkozzunk az evangéliumokban: Krisztus e példázatokkal igyekezett kifejteni és leírni a kifejthetetlen és leírhatatlan Isten uralmát, felhasználva a szemléletes képek hosszú sorát. Az Úrnak az az igyekezete, hogy ezekkel a példázatokkal ismertesse Isten uralmát, arról tanúskodik, hogy ő milyen nagy jelentőséget tulajdonított ennek az

Uralomnak. Egyetlen példabeszéd sem elegendő azonban ahhoz, hogy teljes mélységében bemutassa Isten uralmát, sőt, az összes példabeszéd sem. Ezért volt szüksége Krisztusnak arra, hogy még negyven napig velünk maradjon feltámadásának és átalakulásának teljességében, s újból feltárja Isten uralmának titkait, azután, hogy már három és fél éven át beszélt arról nyíltan is, és példázatokban is.

De mindazok után, amit az Evangéliumban erről olvashatunk, és minden értelmezés ellenére Isten uralma mindig olyan újdonság, amelyet meg kell értenünk. S bár szavaink és azok jelentése eléri végső korlátjukat, az Uralom valósága változatlan marad. Olyan élet ez, amelyet nem lehet leírni, csak megélni: ezért van az, hogy amikor az Uralomról beszélünk, észrevesszük, hogy nem találunk megfelelő szavakat! Az Uralom olyan valami, amire a léleknek sokkal nagyobb szüksége van, mint az észnek és a képzeletnek.

Az Uralom és Krisztus közel van hozzánk

Nézzünk közlőről, hosszan a pólyába takart, jászolban fekvő gyermek Jézus szemébe: szemeiben meg fogjuk látni a Születés e másik jelentését, látni fogjuk bennük az Uralom igazi nagyságát és mélységét. Nézzük őt, ő pedig visszanéz ránk végtelen egyszerűséggel és jóakarattal. Vedd karjaidba a gyermek Jézust, és meg fogod érezni, milyen könnyű az Uralom, még ha iga is, melyet viselni, és teher, melyet hordozni kell.

Ha valóban hinni akarsz, hogy Isten uralma megjelent Jézus Krisztus személyében, hallgasd az Úr azon szavait, amelyek az ő személyéhez kapcsolják ezt az Uralmat. Beszél tanítványról, aki mindent elhagyott „miattam és az evangéliumért” (Mk 10,29), az pedig nyilvánvaló, hogy az Evangélium az Uralomról szóló prédikáció. Az apostolok teljesen tudatában voltak annak, hogy milyen valóságos összefüggés van az Uralom és Krisztus között. Lukács evangélista világosan megfogalmazza ezt: „Amikor hinni kezdtek Fülöpnek, aki hirdette az evangéliumot Isten országáról, a férfiak és az asszonyok megkeresztelkedtek Jézus Krisztus nevében (Csel 8,12)

Nyíri Tamás²

Szent Család ünnepén

A Szent családot ünnepeljük. Utoljára látjuk együtt Jézust, Máriát és Józsefet. Még utoljára egyszer együtt örülhetünk nekik, mert ott az ünnep, ahol örül a szeretet.

1. Nem példakép, hanem kinyilatkoztatás

Örülünk hát annak, hogy vannak, hogy Isten nekünk adta őket. Nem annyira példaképnek, mint kinyilatkoztatásnak. Mert a kegyelem erejét jelenti ki, hogy az ő életük sok szempontból annyira más volt, hogy nem állítható oda a Szűzanya a feleségek elé példaképnek. Az ő életük a kegyelem győzelmét hirdeti. Emberek voltak. Testből és lélekből, vágyó szívvel és szomjas lélekkel. De Isten kegyelme nagyobb volt szívüknél. Életük azt hirdeti, hogy Isten kegyelme a legnagyobb erő. Hatalmasabb, mint a szív, lángolóbb, mint az erész, és ez a kegyelem képes arra, hogy megmentse minden ember szívét és testét.

De nemcsak a kegyelem erejét hirdetjük. Isten újra igent mond bennük a családra. Megerősíti teremtő szavát, amivel férfinek és nőnek teremtette az embert, és megáldotta őket, hogy sokasodjanak és szaporodjanak, megerősíti, hogy saját képére teremtett, amikor férfiúnak és nőnek teremtette őket. Újból megáldja a családot, hogy fennmaradjon a szeretet, hogy legyen ünnep ezen a szürke és kormos földön, amikor örvendezik a szeretet. Férfiúnak és nőnek teremti őket, hogy örüljenek egymásnak. Ezt az örömet menti meg Krisztus. S ha netalántán újból megkísértett volna az élet ellensége, manicheizmussal vagy ahogy modernül hívják: egzisztencializmussal, az örömmek erre az ünnepére mondja ki Isten újból és visszavonhatatlanul, hogy jó, hogy nagyon jó. A második Ádám isteni mindentudásával és emberi szívével ratifikálja, amit az első mondott, hogy nem jó az embernek egyedül lenni.

² Újlaki szentbeszédék, 1963-64 (kézirat) – Nyíri Tamás (1920-1994) a budapesti Teológia Kar filozófia professzora volt 1968-tól 1990-ig.

2. *Nem jó az embernek egyedül lenni, mert az emberi lét együttlét*

Embernek lenni annyi, mint együtt lenni, emberi életet élni, mint együtt élni. Eljön az idő, mikor szeretni kell. Kell a hang, amelyik azt mondja: szép vagy, tetszel nekem. A kéz, amelyik megsimogatja hajunkat. Egy másik ember kell hozzá, hogy rájőjjünk: az élet szép, érdemes élni. Kell egy másik, hogy megünnepelhessük azt, hogy vagyunk. Főleg kell valaki, aki azt mondja: szükségem van rád! Én kellek neked? Rád még nagyobb szükség van. Az vagy nekem, mi testnek a kenyér. Mondd: kell nekem a te két erős karod, hogy megvédelmezzem, hogy átöleljen, megmentsen magamtól. Szabadíts meg egyedüllétemtől, hadd gondoljak rád, valaki másra, aki nem én, dolgozhassak valaki másért, mint magamért...

Rettenetes súly az egyedüllét. Behúzza az embert magánya börtönébe, belecavarja teremtményi szükségébe. S mikor menekülni szeretne, csak örült pörgésre képes maga körül. Körbe... körbe..., mint a centrifuga. Keresztre feszítik az ellentétes erők, szíve akar szétszakadni, ahol egybe van eresztve az ember, de nem tud elszabadulni magától, képtelen röpülni. Pokoli táncba kezd a félelem és rettegés. Csak egy lépés a skizofréniás iszony, az örület kétségbeesett jajkiáltása: nem én, ne engem. A magány a pokol. Csak a szeretet vezet ki belőle. Mert a szerelem feltöri a szív bilincseit, hogy végre egyszer igazán elhagyjuk önmagunkat, hogy bátran eltékozzolhassuk magunkat annak a másiknak, aki nem én. A szerelem csodája, hogy a másik a fontos. Egyedül ő fontos. Egyedül az fontos, hogy legyen, hogy azzá váljék, amit kezdete felvázolt róla. Aki szeret, elfelejti, elengedi, otthagya magát, hogy átölelje és megtámassza a másikat. Még gyűlölné is magát, ha egyáltalában eszébe jutna. Erős a szerelem, mint a halál. Nincs más, ami ennyire meg tudná szabadítani az embert magától, mint a szerelem... és a halál.

Valóban ilyen erős a szerelem? Nem válik minden kérdéssé a hosszú évek alatt? Ízetlenné a nagy szavak a póre valósággal szemben? Titkon rágó sebek felélik a szerelmet. Hová lett a rajongás? Mióta nem ismerjük már gondolatait? S már beszélni sem tudunk egymással. A szeretet kifejezése? Megszokott, megunt, színtelen, mint a szerinti gesztusok képesek gyógyítani a szív sebet? Pillanatnyi kábulat lehet orvosság a láthatatlan könnyek tengerére? A megkívánt

odaadásban az ájult szívek annál messzebb kerülnek, minél közelebb vannak térben-időben. A kifejezéstelen gesztusok, mert már régen nincs mit kifejezniük, csak a magányt idézik meg újból. Hát nem jobb az özvegyeknek? Még azoknak is százsorta jobb, akiket elhagytak, legalább nem kell magukat felfeszítettetniük az értelmetlen gesztusok keresztjére. Olyan erős a szerelem, mint a halál? A halálról tudjuk, hogy visszavonhatatlan, a szerelemtől pedig megtapasztaljuk, hogy elszáll. Újra itt az egyedüllet, egyedüllet kettesben...

3. És a megoldás?

Keresztény házasság a kereszt metszőpontjában él. A horizontális gerendáról beszéltünk eddig. Négy fal: otthon vagy börtön. Asztal: ünnep vagy csak jóllakás helye. A szeretet örömeinek ünneplése: ünnep vagy utálkozás. A termékenység ajándéka: áldás vagy átok. Boldogság, amit a gyermekek jelentenek, sokkal több gond, ami velük jár. Hétköznapok. Munka. Küzdelem az unalommal, piszokkal, szürkeséggel. Küzdelem a betegséggel. Halállal. A vég mindig magány. Így vagy úgy. Ezen a síkon nincs megoldás. Ebből a szempontból nézve elviselhetetlen teher a házasság, amibe legjobb esetben is csak beletörődni lehet, igaz, naponta törí véresre hátunkat. Földi úton nincs megoldás.

A kereszt másik gerendája az ég felé mutat. Van kenyérgond, súlyos és nehéz. De a zarándok gondja ez, aki tudja az utat és ismeri a célt. Mindaz, amit a házasságban örömmel mondotok és ünnepeltek, távoli árnyéka csupán annak az örömmel, amit Isten tartogat azoknak, akik áldozatosan szeretik őt. Magadra maradtál? Hallod ki magányodból Isten hangját, a harmadikét, aki éppen ezen keresztül akar találkozni veled. A házasság ínsége nem börtön, ami bezár, hanem felszabadítás: megfoszt hamis biztonságodtól, és arra készíted, hogy egyedül Istenben bízzál. Embernek nem elég az ember. A halál azért áll oly közel a szerelemhez, mert ebben kell megtanulnunk – akár beteljesül, akár mindenből kifoszt – azt a halálosan fontos feladatot, hogy feltétel nélkül szolgáltassuk ki magunkat Istennek. Ha előbb nem, hát akkor legalább halálunkban.

Add meg hát magad Istennek. Tedd meg ezt az egyetlen lépést. Nem, nem is kell tenned, csak el kell magad engedni. Engedj el min-

dent, amibe kapaszkodtál. Vágyaidat, szokásaidat, hogy végre talán el tudd engedni magadat. A szeretet nem keresi azt, ami az övé, mindent eltűr, mindent elvisel, mindent remél. Hogy ez sok áldozattal jár? Igaz, de éppen az áldozat miatt különbözik az ostoba, buta, kényszeredett lemondástól. Az élet törvénye fejlődés. A régit el kell hagyni az újért, az alacsonyabbat a magasabbért. Ha nem tesszük önként, kikényszerítik belőlünk. Aki azonban áldozatot hoz, önként engedi el a régit, de csak azért, hogy megragadjon valami újat. Ott hagyja a kisebb örömet, mert hiszi, hogy nagyobb vár rá. A keveset – még ha közlőrl nézve oly soknak is tünik – bátran eldobjuk a többiért, ami így távolról nézve oly kevésnek látszik. Az áldozat olyan lemondás, aminek van értelme. Tudjuk, miért hozzuk. Krisztustól tudjuk, aki életével, halálával és feltámadásával győzött meg erről...

4. S most térjünk vissza újra a Szentcsaládhoz

Krisztus keresztyének jegyében éltek ők is. Fel kellett adniuk terveiket. Minden másképp történt, mint ahogy akarták. Krisztus szerelméért fel kellett áldozniuk szívük szerelmét. A Szűzanyának is meg kellett tapasztalnia, hogy senki nem lehet a másinak annyi, mint amennyi képes lenne, Szent Józsefnek is elfáradhatott néha a karja, amellyel mindig csak védelmezett és dolgozott. Aztán Mária magánya, Fia elhagyja, József meghal. Gyermekét csak úgy el kellett engednie, mint minden anyának, magányában nincs kinek felidéznie a gyermek kedvességét, a keresztpedig történelmi valóságában is belép életébe.

De meghozták az áldozatot, mert tudták, hogy érdemes. A hitből éltek ők is. Hitük meglátta Jézusban az Isten kedvességét, ismerték és szerették Jézust és ez már ezen a földön kárpótolta őket minden lemondásért. Ez volt az a kegyelem, ami könnyűvé tette lemondásukat, amiről úgy vélték, hogy érette, Jézus fölséges ismeretéért érdemes mindent elengedni. A kegyelem nem lebeg a levegőben, hanem mindig valami konkrét foghatóhoz tapad. Elsősorban Jézushoz. A kegyelem: Jézus megismerése és megszeretése.

A Szentcsalád kegyelmeinek bősége, áldozatos élete minket is illet. Nekünk is adja a kegyelmet, bennünk azt jelenti ki, hogy Isten megajándékoz minket ezzel a kegyelemmel. Mindez azért történik

ott Palesztínában harminc éven át, hogy az idők végezetéig éljenek belőle a keresztény családok. A megváltó Isten mindent meg akar menteni: a családot, a szerelmet, az eltaszított asszonyokat, kijátszott férjeket, a felbomló családokat és kallódó gyermekeket. Ismerjük meg hát és szeressük meg Jézust. Higgyünk szeretetében, amit a keresztfán bizonyított be az egész világnak, higgyük el neki, hogy boldogabb adni, mint kapni, hogy aki meg akarja őrizni életét, annak előbb el kell azt veszítenie. Ez a megoldás. Krisztus szavára érdemes hallgatni, az ő szeretetéért meg lehet tenni. Csak egyetlen lépést tegyünk. Csak azt az első igazi elhatározást hozzuk meg s árad a kegyelem. Sőt már itt is van. Már visz, csak végre lépünk egyet...

Szűdy Nándor: A család visszatér

Martos Levente Balázs

Együtt az egészen mással

Bibliai szempontok az új evangelizációhoz

Az evangéliumi események helyszíneit keresve egy alkalommal még a legkétkedőbb szentföldi utas is biztos lehet benne, hogy Jézus lába nyomán jár: a Galileai tengeren. Ez nem változott. Ha kissé összébb is húzza magát a vízhiányos időkben, ma is ott hullámszik, ahol kétezer éve. Jézus legbiztosabb lába nyoma? Éppen a tengeren, ahol „lábad nyomát nem láthatta senki” (Zsolt 77,20)? Milyen különös, hogy ott találkozhatunk talán legnyilvánvalóbban Jézus emlékével, ahol maga a teremtett világ szolgál emlékeztetőül a maga sajátos állandóságával, illetve éppen ott, ahol a tanítványok is akarva, nem akarva közvetlen közelségben voltak vele, az élet és halál Urával.

Amit Izrael a pusztában él át, azt a tanítványok a tengeren. „A pusztában találta meg őt” – olvassuk Izraelről a MTörv 32,10-ben. Ott kellett Isten szavára hallgatnia, ott lázadozott ellene és ott köthetett vele szövetséget. A mélyebb megismerés, a lázadás és a szövetség átvitt értelemben a tengeri élményeknél is megjelenik. Jézus tanítványai a tengeren, ezen az Izrael számára olyannyira idegen, sőt félelmetes „helyen” ismerik meg Urukát, illetve kellene, hogy megismerjék és felismerjék őt. Ez a megismerés először is a közös utat, a közös útra szóló meghívás elfogadását jelenti. Az első négy a tizenkettőből Márk szerint a tenger partján kapja meghívását (1,16-20), Lukács szerint mindjárt egy csodálatos halfogás után (Lk 5,1-11). Hogy emberek halászsai lesznek (Mk 1,17 Simonhoz és Andráshoz; Lk 5,10 Simonhoz), mintha a szövetségi ígélet tárgya lenne, elköteleződés előbb az Úrtól, de végül is mindkét fél részéről. A közös úton persze nehézségek is várhatók, de ezt előre mindenki inkább csak sejti, semmint várja vagy kívánja. Lázadást talán nem, de félelmet annál inkább látunk a tengeri jelenetekben. S mi más a félelem, mint belső világunk szinte fékezhetetlen vihara, lázongó énünk, amely alattomos mélyekből hirtelen felszínre tör, és mindent elnyeléssel fenyeget?

Márk evangélista az, aki nemcsak sorozatba gyűjti a tó partján végbevitt ördögűzések, tettek, tanítások emlékét (Mk 3,7–5,20), hanem előszeretettel ír Jézus és a tanítványok közös tengeri kalandjairól is. Ő ugyanis háromszor (Mk 4,35-41; 6,45-53; 8,13-22), Máté kifejezetten csak kétszer (8,18.23-27; 14,22-33; vö. Mt 16,5 és Mk 8,13-14), Lukács pedig csupán egy alkalommal (Lk 8,22-25) ír arról, hogy Jézus csónakba száll a tanítványaival, és átkel a Genezáret taván. Egyik út sem akadálymentes. A váratlan helyzetek és nehézségek mindenkit komoly próba elé állítanak. Ilyenkor még a tapasztalt halászok sem úgy irányítják a bárkát, ahogy előre eltervezték. Az első úton viharba kerülnek, a második alkalommal erős ellenszélbe, harmadszorra pedig Jézus szidalmait kell elszenvedniük.

Talán javukra vált az intés. A második úton félresiklott a hajó, Betszaida helyett, ahová a 6,45 szerint el kellett volna indulniuk, Genezáretbe érkeztek, amelyről máig nem tisztázott, hogy hol található – a harmadik átkeléssel végre odaérnek Betszaidába. A harmadik úton Jézus nemcsak korholja őket, hanem kifejezetten megpróbálja rávezetni az igazságra, amelyet nem látnak. A két átkelés két kenyérszaporítással állítható párba (6,34-44; 8,1-10), amelyeknek értelmét a tanítványok továbbra sem fogják fel (vö. 6,52: „még a kenyerek csodáját sem fogták fel, a szívük még érzéketlen volt.”). Ez a harmadik átkelés tehát, bár csupán kérdés formájában, befejezetlenül („Még mindig nem értitek?”), Márk szerkesztői koncepciója szerint is végleg el kell, hogy oszlasson minden értetlenséget. Ha a tanítványok most nem is válaszolnak, Péter majd válaszol a nevükben (8,29), az olvasónak pedig ebben a pillanatban kell elgondolkodnia azon, vajon ő megértette-e a fontos leckét.

A felkelő napot csak az láthatja meg, akinek felnyílt a szeme. Viharos éjszakák után különösen is várjuk a pirkadatot. A háromszori hajóút után Jézus két mozdulattal, fokozatosan gyógyítja meg a betszaidai vakot (8,23-26), míg Jerikóban elég lesz egyetlen gyógyító szó (10,46-52). Úgy tűnik, Jézus pedagógiája lassan mégis előbbre segíti övéit.

A Genezáret taván egyébként valóban elképzelhető, hogy hirtelen viharok lepjék meg a hajóst. Az sem csoda, hogy a tanítványok emlékezete elsősorban ezeket a zaklatott, ám Jézus jelenlétében még

különösebb átkeléseket rögzítette. Ha azonban pontosan követjük az utazások irányát, mármint pontosan *igyekszünk* követni, könnyen az a benyomásunk támad, hogy a cikcakkos utazások egyik helyszíntől a másikig, Galileában és a tó egyik oldalától a másikig vagy végképp ellentmondanak a józan logikának, vagy nem annyira az egyes helyszínek, mint inkább a tó két oldala közti átkelés az, amiről az elbeszélő igazán szólni akar. Martin Ebner határozottan azt az álláspontot képviseli, hogy a tó két partjának természetes földrajzi és szociológiai adottságait kihasználva a szerző a zsidóságot és a pogányságot jelképezi általuk. A tanítványok és maga Jézus is mondja, mindig akkor kerülnek viharba, ha a pogányok oldalára igyekeznek. Visszafelé egyszerű az út, s az elbeszélő siet is újra meg újra kifejezni, hogy az „innenső oldalon”, „itthon” a zsidóság jól ismert képviselői fogadják Jézust. A Galileai tengeren áthaladva a tanítványok mintegy a zsidóságtól a pogányság felé vezető missziós útra térnek.

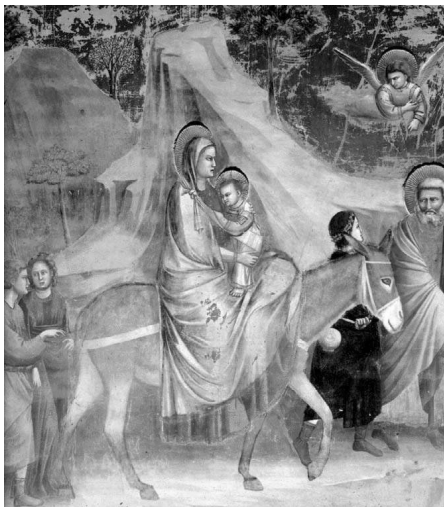
Ludger Schenke egészen odáig megy, hogy a 4,35–5,20 szakaszt értelmi egységként felfogva a tenger haragos hullámvásárát a démoni erők első támadásának véli, amelyet Jézus visszaver. Az ezt követő gerázai ördögűzés már nem defenzív, hanem „offenzív”, támadó jellegű. A helybeliek ellenkezésének dacára Jézus kiűzi a gonoszt, a konda nagy számára való tekintettel pedig azt kell mondanunk, hogy az egész pogányok lakta vidéket megtisztítja, majd hátrahagyja küldöttét, a megtisztított, övéihez visszavitt ördögöket. A szövetséges erők partraszállásának vagyunk tehát tanúi. Kiépült az első hídfőállítás. A tengeri utazás és a partraszállás a túlparton, a pogányok körében való ténykedés összetartozik, és éppen ezért a tenger és a túlpart nehézségei is összetartoznak.

Ebner – és persze Schenke is – látja, hogy a történetnek nincs vége a hídfőállítás sikeres megszerzésével. Az ellenállás nemcsak a másik oldalon érezhető, hanem azokban is, akiknek oda el kellene jutniuk. Az étkezések és a rituális tisztaság törvénykezése hatékonyan elválasztotta Izraelt az idegen népektől, még ha előírásait csak részben tartották is meg. Ha az első kenyérszaporítás zsidó földön történik is, még le kell győzni egyfajta teológiai erődrendszert, félre kell tenni egy sor előítéletet, hogy az evangélium igazán megérkezessen a pogányok közé, és a második, pogány földön végbevitt kenyérsza-

porítás is megtörténhessen. A 7. fejezet vitája és tanítása a tiszta étellekről szükséges előfeltétele annak, hogy Jézus, ha vonakodva is, asztaláról „morzsát dobjon” a szír-föníciai asszonynak (7,24-30), azután pedig megismételje a kenyérszaporítás csodáját – vélhetően pogány földön (8,1-10).

A felsorakoztatott érvetek tekintélyesek, és jól kiegészítik azt a helyzetképet, amelyet a korai Egyház belső küzdelmeiről ismerünk a zsidóságból és a pogányságból megtért keresztények kapcsolatát illetően. Amennyire ma megítélhető, ez volt a legsúlyosabb teológiai vita, a legnehezebb belső konfliktus, amellyel a fiatal kereszténység megküzdött. Nehéz az ismerttől az ismeretlenhez, a szokásostól a szokatlanhoz útra kelni. A hagyomány megőriz néhány kijelentést Jézus ajkán, miszerint előbb ő maga is kizárólag „Izrael házának elveszett juhaihoz” akar indulni (Mt 15,24), illetve tanítványait is hozzájuk küldi (Mt 10,6). Elképzelhető tehát, hogy a valószínűleg kezdettől fogva egyetemesnek tartott küldetését Jézus is csak egyfajta belső alakulással látta meg konkrétan abban, hogy a pogányok felé is megnyíló evangéliumot hirdesse.

Természetesen kérdéses, hogy az evangélista mennyit és mit feltételez olvasóinak műveltségéről, helyismeretéről. Feltételez-e ennyit? Vajon érthette-e az evangélista képzelt vagy tényleges olvasói köre ezt a finom játékot, ezt a sorok közé rejtett tanítást a másik világ felé való megnyílás szükségességéről? Az evangélium első olvasói pogányságból tértek meg, ezért számukra aligha volt kétséges a

**Giotto di Bondone:
Menekülés Egyiptomba**

pogányok közti misszió létjogosultsága. Kérdéses marad, hogy Lukács evangélista, akiről köztudott, hogy nyit a pogány világ felé, miért szünteti meg a háromszoros átkelés szimbolikáját, miközben Máté, aki inkább a zsidóság körében tartja Mesterét, az első átkelésnél mintha tudatosan egy írástudóval késleltetné a jelenetet. Egy írástudó az, aki ez alkalommal a vállalkozás nagyságát érzékelve és érzékeltetve így szól Jézushoz: „Mester, követlek, *bárhová* mész!” (Mt 8,18-19). Jézus pedig nem biztatja, inkább a vállalkozás valódi nehézségét tárja fel előtte, saját „hontalanságát” bevallva. Ezek a tények mintha azt üzennék, hogy a szinoptikus hagyomány későbbi megfogalmazói nem tartották számon a márki koncepciót a zsidóság és a pogányság közti hajútakról.

És mégis: a két kenyérszaporítás utáni maradék kenyér, amellyel Jézus az események értelmére utal (Mk 8,18-21), mintha szimbolikus értelmű volna: tizenkét kosár marad a zsidók között, jut is, marad is mind a tizenkét törzsnek. A pogányok között hét kosár marad – ez megfelel a kiosztott hét kenyérnek, mintegy azt sugallva, hogy megéri a fáradság – de természetesen lehet a sokaságnak megfelelő, teljességet kifejező szám is (vö. Mk 12,20: hét férj; 16,9: hét ördög kiűzése Mária Magdolnából).

A mindennapok ladikjában hullámok közt hanykolódó ember ritkán lát nagy távlatokban. Örül, ha betevő falatja van a következő biztos pontig. Így járnak az apostolok is, akik arról tanakodnak, elég lesz-e a kenyérük (8,14). Jézus szavai éppen azt a mélyebb látást kéri rajtuk számon, amelyre nyilvánvalóan ő maga akarja elsegíteni őket. Ez a látás pedig távlatosabb, tágasabb, mint a pillanatnyi gondok. Nem, vagy nem elsősorban a pogányok felé való megnyílásra, inkább Jézus hatalmának és személyének titkára vonatkozik. Ezt kellene végre felismerni és tudatosítani a tanítványi körnek.

A kérdés valójában az, hogy a viharos tenger élménye inkább a tengerre, mint akadályra vonatkozik; esetleg inkább az utazás céljára, a pogányok lakta vidék evangelizálására, amely egyszerre kíván erőfeszítést a zsidó tanítványi körtől és nyitottságot a pogányoktól; vagy inkább Jézus jelenlétére, Jézus személyére, amelyet a tengeren különösen is megismernek. Ha a kérdést így, „inkább” hangnemben fogalmazzuk, objektív értelemben valószínűleg eldönthetetlen ma-

rad, sőt így is kell maradnia. Az esemény végső soron Jézus parancsát követve valósult meg, és beteljesedése is Jézus mélyebb ismerte. A Jézussal való találkozás pedig olyan komplex valóság, amely az élet minden területét mozgásba hozza. Felkavarja a szív tengerét, a személy magvát érinti, mert Istent személyes valójában tárja fel. A tanítványnak semmivel sem könnyebb egy idegen kultúrával találkozni, azt tisztelnie és szeretnie, mint Istent, az egészen mást közvetlen közéről felismernie, hatalmával és erejével együtt életébe „beengednie”. A személyes és a társadalmi, közösségi találkozás egyaránt egyfajta nehézkedés leküzdését követeli. A belső nehézségek pedig annál gyötrőbb erővel törnek felszínre, ha a fogadtatás sem egyértelmű, ha a „másik part”, a másik fél nem, vagy nem rögtön felel kedves szóval.

Jeleztük már, hogy Jézus és a tanítványok lassan, küzdelmesen közelítenek a túlsó parthoz, amely talán a pogány világot jelképezi, s ezzel nemcsak Jézus és a tanítványok eredeti útját, hanem a korai egyház erőfeszítéseit is megjeleníti. Vissza kell még térnünk a három tengeri élmény magvához.

Az első utat a Jézus kezdeményezése és látszólagos tétlensége közti feszültség határozza meg. Jézus kifejezetten „közös útra” hívja tanítványait („Menjünk át...!”), de azután elalszik, döbbszent tanítványai pedig éppen látszólagos közönyét kérik rajta számon: „Mester, nem törődsz velem, hogy elveszünk?” A természet felfordulása miatti félelem azután átadja helyét a Jézus hatalma miatti csodálkozásnak, a történet végpontja pedig a tanítványok csodálkozó kérdése: „Ki ez, hogy még a szél és a víz is engedelmeskedik neki?” Az első kérdés, hogy törődik-e Jézus övéinek a pusztulásával, valójában érvényét veszítette. A válasz teljesen egyértelműen nemleges. Jézus szempontja inkább az, hogy miért félnek a tanítványai, ha egyszer velük van. A kilétére irányuló kérdés közben azt jelzi, hogy a tanítványok belső vihara nem csendesedik, legfeljebb új irányt vesz.

A második út sajátossága, hogy Jézus rövid időre magukra hagyja övéit a hajóban, majd a vízen járva közelít hozzájuk. Feléjük indul, majd „el akar menni mellettük”. Ennek a kijelentésnek valójában képtelen közvetlen, fizikai értelmet adni. Ha Jézus feléjük indul,

miért menne el mellettük? Miért váгна eléjük? A magyarázatot leginkább az „átvonulás” bibliai fogalmát elemezve keresik az értelmezők. Jézus át akar vonulni övéi előtt, ahogy Isten megtette a látszólag lehetetlent Mózesrel és Illéssel, átvonulva előttük megmutatta nekik önmagát (Kiv 33,22; 1Kir 19,11). Ezt a benyomást csak tovább erősíti Jézus kiáltásának – „Bátorság! Én vagyok! Ne féljeteK!” – nyilvánvaló bibliai súlya. Az „Én vagyok” kijelentés menten Mózes csipkebokrához utal minden értelmezőt (Kiv 3,14), s ezzel Jézus istenségének kinyilatkoztatásává lesz. Igaz, hogy közvetlen összefüggésében észrevehető a tanítványok vélekedésével való szembe fordulás is, akik azt gondolták, kísértet, tehát Jézus ezzel szemben hangsúlyozhatta, hogy ő az, és nem más. Csakhogy ez a kijelentés sem lehet egészen hétköznapi olyasvalakinek a szájából, aki a háborgó víz színén közelít, hiszen egyedül Isten képes arra is, hogy a vízen járjon (Jób 9,8; vö. 9,11: „Nem látom, amikor elvonul mellettem, járását-kelesét nem is veszem észre.”). A „Ne féljeteK!” felszólítás is Istentől igazán hiteles, aki Izajásnál így szólongatja népét (vö. Iz 41,13). Ha Jézus az, „Aki van”, akkor új értelmet nyer az első viharos éjszaka is: *velük van* akkor is, amikor aludni látszik. Istenségének kinyilatkoztatása, jelenlétének felfedése az igazi válasz a küzdelmes evezésre, a kísértettől, azaz a démonok és a halál hatalmától való félelemre.

A harmadik út didaktikus jellegű. Nem a külső körülmények, hanem Jézus és tanítványainak kapcsolata, Jézus tanítása áll a közép-pontjában. Ismétli azt, ami eddig történt (érzéketlen szív, kenyérszaporítás), illetve bevezeti azt, aminek következnie kell. A szemek felnyitása (8,18) egyszerre utal az első nagy tanító beszéd Izajás-idézetére (4,12: „Nézzenek, de ne lássanak, halljanak, de ne értse nek...”), illetve a mindjárt következő betszaidai gyógyításra (8,23-26). A teli kosarak számának említése mellett a farizeusok és Heródes kovászára tett utalás is jelezheti, hogy a zsidóság és a pogányság felé való nyitás az a téma, amelyet Jézus hatalma mellett meg kellene érteni. A farizeusok nyilvánvalóan zsidó csoport, Heródes pedig, illetve vele együtt az evangéliumban többször szereplő Heródes-pártiak a rómaiakkal lepaktált, hellenizált, félig zsidó, félig pogány lakosság képviselői. A farizeusok és a heródiánusok kovásza is a

képmutatás, de más-más okkal: mindkettő hamiskodik a nép előtt, az egyik a saját tisztaságát, a másik pedig általában a zsidó vallásosságát mímelve. Az a vihar, az a katasztrófa, amelyet a tanítványoknak itt el kellene kerülnie, valóban belülről jön. Az érzéketlenségé, a képmutatásé, a vallásban is mindent emberi szempontokkal helyettesítésé. A harmadik úton Jézus egyfelől számon kéri a hitet, a szív értetlenségét, amely nem vette észre Isten jelenlétét. Másfelől arra figyelmeztet, hogy a tanítványok ne akarják Istent helyettesíteni, ne akarjanak *helyette*, nélküle kovásszá lenni.

Bibliai szakaszaink rövid szemlélése után térjünk vissza a jelenbe, és vessünk szintén gyors pillantást Jézus tanítványainak mai helyzetére.

Filmélményekből, gyermekkori képzeletből könnyen felidézhetjük, ahogy valami nagy-nagy vitorlás hajó „minden eresztékében” nehézkesen recseg-ropog, ha viharba kerül, vagy éppen ha fordulnia kell, irányt kell váltania. A helyzet súlyos, sőt veszélyes is lehet, de megvan benne az a vigasztalás, hogy a nagy hajótest erőt és fenséget sugároz, talán értékes terhet cipel. Ha ezzel a képpel a kicsiny bárkát összehasonlítjuk, különös megfigyelést tehetünk. Itt nem dicsőségről és fenségről, rakományról, esetleg többsoros, harcra fogható ágyúsorról, messzi világokat felfedező bátorságról van szó, hanem egyszerűen a puszta létről, a pillanatnyi túlélésről. Jézus persze nem véletlenül küldte útra tanítványait szinte nincstelenül (Mk 6,8-9). Amit a bárka hordoz a mélység felett, a tanítványok csoportja, Istenre utalt, és éppen ezért Istenre utaló életük maga. Küldetésük során sem más világokat, hanem Jézust magát kell felfedezniük, aki (velük) van. Ő az egészen más, mégis ugyanaz, akit övéi kísértetnek néznek, mégis azonos önmagával, mint majd a feltámadás utáni megjelenésekor (Mk 6,49; vö. Lk 24,39). Ő az, aki felnyitja szemüket, hogy megértsék, aminek meg kellett történnie (Mk 8,14-21; vö. Lk 24,25-27). Ő az „egészen más”, aki nyugodtan alszik a csónakban, akit nem rémiszt a vihar (Mk 4,37), s akit majd Jónásként elnyel a cethal gyomra, de harmadnapra feltámad, hogy így minden külső és belső vihar a remény helye, a Jézushoz fordulás alkalma lehessen.

Az „egészen más” jelenléte a bárkában arra késztet, hogy ne csak belső viharainkkal törődjünk. A világban van éppen elég valódi, félelmetes, sőt életveszélyes hullámzás. És mindig van „túlpart” is, emberek, akiket akkor veszünk észre igazi valójukban, ha megnyílt szemünk az „egészen más” fényéhez hozzácsokott. A zsidóságból érkező kereszténység kezdetben, úgy tűnik, csak lassan fordult a pogányság felé, vagy legalábbis megszenvedte ennek a nagy fordulatnak minden nehézségét. Azután hosszú időn át egyfelől a zsidóság, másfelől az iszlám volt az az egészen más kultúrát formáló valóság, amellyel a legközvetlenebbül találkozhatott. Globalizált világunkban mintha másutt húzódnának a határok. Az átkelés pedig ma sem könnyebb, de valójában nem is nehezebb, mint valaha volt.

Jézus felszólítása ugyanakkor a várható viharok, a várható gyengeségek, esetleg belső feszültségek ellenére érvényben van: „Keljünk át!” Hogy mivel és kivel találkozunk, csak a túlparton válik egyértelművé. Az evangelizáció folyamata mindenestre olyannyira hozzá tartozik a kereszténység lényegéhez, hogy ennek folyamán találkozhat újra meg újra saját Urával is.

Felhasznált irodalom:

M. EBNER, „Das Markusevangelium”, In: M. EBNER, S. SCHREIBER (szerk.), *Einleitung in das Neue Testament* (Studienbücher Theologie 6; Stuttgart 2008) 154-183.

GÁNICZ E., „A vihar lecsendesítése”, In: RÓZSA H. (szerk.), *Az Ige szolgálatában. A 60 éves Tarjányi Béla köszöntése* (Budapest 2003) 64-80.

L. SCHENKE, *Das Markusevangelium. Literarische Eigenart – Text und Kommentierung* (Stuttgart 2005).

K. STOCK S.I., *Marco. Commento contestuale al secondo Vangelo* (Bibbia e preghiera; Roma 2003).

Mi van a szívünkben?

Öreg bölcs üldögdelt a Korintusba vezető út szélén...

A városba igyekvő idegen rövid pihenőt tartva beszédbe elegyedett vele:

– Milyenek itt az emberek? – tudakolta.
– Hová valósi vagy? – kérdezett vissza az öreg bölcs.
– Athéni vagyok.
– És felétek milyen nép lakik? – kérdezett tovább az öreg.
– Hát tudod, rettenetes társaság! Mind csaló, lézengő, lusta és önző. Ezért is jöttem el onnan.

– Nincs szerencséd! Korintusban sem jobb a helyzet. Itt is csupa csalóval és lézengővel, lusta és önző emberrel fogsz találkozni. – mondta az öreg. A vándor búsan folytatta útját.

Nem sokkal később újabb idegen állt meg az öreg bölcs előtt. Őt is az érdekelte, hogy milyen emberek laknak Korintusban. A véletlen úgy hozta, hogy ő is Athénből jött. Neki is feltette az öreg bölcs a kérdést, hogy ott milyenek az emberek.

– Nagyszerű emberek élnek ott! Barátságosak, segítőkészek és nagyon becsületesek! – válaszolta nem kis büszkeséggel az utas.

– Nagy szerencséd van! Korintusban is ugyanilyen nagyszerű emberekre találsz majd! – mondta az öreg bölcs.

A vándor vidáman füttyörészve folytatta útját a város felé.

A két beszélgetést végighallgatta egy fiatalember, aki gyakran időzött az öreg bölcs társaságában. Felháborodottan jegyezte meg:

– Nagyot csalódtam benned! Sose hittem volna, hogy te is ennyire kétszínű vagy. – Az öreg bölcs mosolyogva csillapította:

– Tévedsz, fiatal barátom. Tudod, a világ a szívünkben tükröződik. Akinek a szíve gyanúval van tele, az mindenhol csalókkal fog találkozni. De akinek a szívét jóindulat tölti el, az a világon mindenhol barátságos emberekre talál.

**„A lélek sugárzása széppé varázsolja az embert.
Az ember szépsége összhangot teremt a házban.
Az otthon összhangja rendet teremt a hazában.
S ha az országban rend honol, béke köszönt a világra.”**
(kínai közmondás)

Dávid M. Bernadette nővér, Róma

É l ő I g e

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

Ki az ember?

A jahvista teremtéstörténet (Ter 2,4-3,24)

I. rész: Az Édenkertben (2,4b- 25)

A.) Alapgondolat

Mivel a tapasztalat szerint a jahvista, a „második” teremtéstörténet, a mi Bibliánkban, szemben a papi irat hétnapos teremtésművével csak hozzátétőlegesen ismert, megéri, hogy megnézzük az elbeszélés szerkezetét.

Már első pillantásra feltűnnek az egyenlenségek, amelyeket a különböző elbeszélés-hagyományok összehozása tartalmaz: a 8b. és a 15a. versek ismétlése; a közlés a „tudás fájáról” és az „élet fájáról” a kert közepén (ezek egyetlen fa, vagy kettő, vagy egy facsoport?); a 17. vers után a parancs megszegését halálnak kellene követni, de „csak” az élet elsilányulása követi; a paradicsomi folyók leírásának beillesztése (félbeszakítja az elbeszélés folyamatát, belső összefüggését). Az egzegéták azt feltételezik, hogy a jahvista két elbeszélést fűzött össze:

1. az egyik az első emberpár teremtése, és az a feladatuk, hogy a földet megműveljék (Ter 2,4b- 7.18-24; 3,20k.23; a történet folytatása a 4,1-16). Tartalmazza Isten „Jahve” nevét.

2. a másik, hogy az emberek egyike egy kertben megszegett egy parancsot és ezért megbüntették (Ter 2,8a.9.15-17.25; 3,1-14.22.24). Isten „Elohim” nevét tartalmazza.

B.) Szöveg: Ter 2,4-3,24

C.) Bevezetés

1. Munkalap: Az ember teremtése és bűnbeesése
a jahvista teremtéstörténetben, Ter 2,4b- 3,24

4b Azon a napon, amelyen az Úr Isten megalkotta az eget és a földet,

5 még semmiféle mezei bokor nem hajtott a földön, és semmilyen fű nem sarjadt, ugyanis még nem hullatott az Úr Isten esőt a földre, és ember sem volt, aki művelje a földet.

6 Akkor forrás fakadt a földből, és megöntözte a föld egész színét.

7 Megalkotta tehát az Úr Isten az embert a föld agyagából, az orrába lehelte az élet leheletét, és az ember élőlényé lett.

8 Ültetett az Úr Isten egy kertet Édenben, keleten, és elhelyezte benne az embert, akit alkotott.

9 S növesztett az Úr Isten a földből mindenféle fát, amelyet látni szép és melyről enni jó – az élet fáját is a kert közepén, s a jó és a rossz tudásának fáját.

10 Édenből folyóvíz jött ki, hogy öntözze a kertet, utána pedig négy ágra szakadt.

11 Az egyiknek a neve Píson: ez az, amelyik körüljárja Hevilának egész földjét, ahol az arany terem –

12 annak a földnek az aránya igen jó, s ott található a bdellium és az ónixkő. –

13 A második folyó neve Gihon: ez az, amelyik körüljárja Etiópia egész földjét.

14 A harmadik folyó neve Tigris: ez folyik az asszírok felé; a negyedik folyó pedig az Eufrátesz.

15 Fogta tehát az Úr Isten az embert, és az Éden kertjébe helyezte, hogy művelje és őrizze meg.

16 Azt parancsolta az Úr Isten az embernek: »A kert minden fájáról ehetsz,

17 de a jó és gonosz tudásának fájáról ne egyél, mert azon a napon, amelyen eszel róla, meg kell halnod!«

18 Azt mondta továbbá az Úr Isten: »Nem jó, hogy az ember egyedül van: alkossunk hozzá illő segítőt is!«

19 Az Úr Isten ugyanis megalkotta a földből a föld minden állatát és az ég összes madarát, és odavezette őket az emberhez, hogy lássa, minek nevezi

el őket – mert minden élőlénynek az lett a neve, aminek az ember elnevezte.

20 Meg is adta az ember a maga nevét minden állatnak és az ég összes madarának és a föld minden vadjának, de az embernek nem akadt magához illő segítője.

21 Ezért az Úr Isten mély álmot bocsátott az emberre, s amikor elaludt, kivette egyik bordáját, és hússal töltötte ki a helyét.

22 Azután az Úr Isten asszonnyá formálta a bordát, amelyet az emberből kivett, és odavezette az emberhez.

23 Az ember ekkor azt mondta:

»Ez végre csont az én csontomból, és hús az én húsemból!

Legyen a neve feleség, mert a férfiből vétetett!«

24 Azért elhagyja a férfi apját és anyját, a feleségéhez ragaszkodik, és egy testté lesznek.

25 Az ember és a felesége mezítelenek voltak mindketten, de nem szégyellték magukat.

3,1 A kígyó azonban ravaszabb volt, mint a föld minden állata, amelyet az Úr Isten alkotott. Azt mondta az asszonynak: »Miért parancsolta meg nektek Isten, hogy a kert egyetlen fájáról se egyetek?«

2 Az asszony azt felelte neki: »A kertben levő fák gyümölcséből ehetünk.

3 Hogy azonban a kert közepén levő fa gyümölcséből ne együnk, és hogy ahhoz ne nyúljunk, azt azért parancsolta meg nekünk Isten, hogy meg ne találjunk halni.«

4 A kígyó erre azt mondta az asszonynak: »Dehogyan haltok meg!

5 Csak tudja Isten, hogy azon a napon, amelyen arról esztek, megnyílik a szemetek, és olyanok lesztek, mint az Isten: tudni fogjátok a jót és a rosszat!«

6 Mivel az asszony látta, hogy a fa evésre jó, szemre szép és tekintetre gyönyörű, vett a gyümölcséből, evett, adott a férjének is, és ő is evett.

7 Erre megnyílt mindkettőjük szeme. Amikor észrevették, hogy mezítelenek, fügefaleveleket fűztek egybe, és kötényeket készítettek maguknak.

8 S amint meghallották az Úr Isten szavát, aki a kertben járkált az alkony hűvösén, az ember és a felesége elrejtöztek a kert fái közé az Úr Isten színe elől.

9 Az Úr Isten azonban szólította az embert: »Hol vagy?«

10 Az így válaszolt: »Hallottam szavadat a kertben, és megijedtem, mert mezítelen vagyok, ezért elrejtöztem.«

11 Erre megkérdezte tőle: »Ki adta tudtodra, hogy mezítelen vagy? Csak nem ettél arról a fáról, amelyről megparancsoltam neked, hogy ne egyél?«

12 Az ember azt felelte: »Az asszony, akit mellém adtál, ő adott nekem a fáról, és ettem.«

13 Az Úr Isten ekkor megkérdezte az asszonyt: »Miért tetted ezt?« Ő így felelt: »A kígyó rászedett és ettem.«

14 Ekkor az Úr Isten így szólt a kígyóhoz: »Mivel ezt tetted, légy átkozott minden állat és földi vad között; a hasadon járj, és port egyél életed valamennyi napján!

15 Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, ivadékod és az ő ivadéka közé:

Ő széttiporja fejedet, te pedig a sarkát mardosod.«

16 Az asszonynak pedig azt mondta:

»Magsokasítom gyötrelmeidet és terhességed kínjait!

Fájdalommal szüld a gyermekeket!

Vágyakozni fogsz a férfi után, és ő uralkodni fog rajtad!«

17 Ádámnak pedig azt mondta:

»Mivel hallgattál feleséged szavára, és ettél a fáról, amelyről megparancsoltam, hogy ne egyél, átkozott legyen a föld miattad!

Fáradozva élj belőle életed minden napján!

18 Teremjen az neked tövist és bogáncsot, és edd csak a föld növényeit!

19 Arcod verejtékével edd kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, amelyből vétettél, – mert por vagy, és visszatérsz a porba!«

20 És elnevezte az ember a feleségét Évának, mert ő lett az anyja minden élőnek.

21 Az Úr Isten ezután bőrköntösöket készített az embernek és a feleségének. Felöltöztette őket,

22 és azt mondta az Úr Isten: »Íme, az ember olyanná lett, mint egy közülünk: tud jót és rosszat. Most aztán nehogy kinyújtsa a kezét, vegyen az élet fájáról is, egyen, és örökké éljen!«

23 Ezért aztán kiküldte őt az Úr Isten az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből vétett.

24 Amikor kiűzte az embert, az Éden kertjétől keletre kerubokat és villogó lángpallost állított, hogy őrizzék az élet fájához vezető utat.

2. A Ter 2,4b-25 szöveg szerkezete

a.) A jahvista teremtéstörténet első részének szerkezete
(Ter 2,4b-25)

4b-6	vers	1.	a teremtés előtt	
7.	vers	2.	az ember teremtése	az élet adása
8k.	vers	3.	Az ember élettere:	táplálék és élettér adása
10-14.	vers		(beillesztés: a négy világfolyó)	(jobb életfeltételek, gazdag áldás)
15.	vers	4.	az ember feladata:	a teremtésért való közös felelősség adása
16k.	vers	5.	Isten parancsa: engedélyezés és határ	
18-25.	vers	6.	az ember társas léte: - az állatokkal való kapcsolat - a férfi és a nő létrokonása	Társak adása

b.) A jahvista teremtéstörténet első részének részletes megbeszélése az egyes elemek és motívumok alapján (Ter 2,4b-25).

– **A teremtés előtt** – 4b-6 versek

„... még semmiféle mezei bokor nem hajtott a földön, és semmilyen fű nem sarjadt, ugyanis még nem hullatott az Úr Isten esőt a földre, és ember sem volt ...”

Az elbeszélő egy negatív listában ábrázolja az élővilágot; egy földművelő világa (a talaj, a föld megművelése ...). A teremtés előtti állapotot úgy írja le, mint lakatlan, vegetáció nélküli pusztaságot.

A héber *ed*, „vízáradat” vagy „nedvesség”, alkalmasint talajvizet ért alatta. Csak nedves földből lehetséges az ember megformázása.

– **Az ember teremtése** – 7. vers

Ellentétben az ismert papi irat teremtéstörténetével, ahol az ember utoljára lesz megteremtve, a jahvista iratban minden az ember után lesz megteremtve. Ő az első teremtmény, az „elsőszülött”. Ez

kezdettől rámutat az elbeszélő számára fontos perspektívára, arra hogy: mi az ember helyzete és feladata a világban.

A következő szövegben mindent az emberrel kapcsolatban ábrázol és értelmez. Az ember létjellegét egy képben ábrázolja: Mint egy fazekas formálja Isten adám-ot, adamából (ezért földből való).

A „nefes”, az Isten lehelete, amelyet az ember, mint egyedüli élőlény megkap, amely őt életre kelti, mutatja az ember sajátosságát és közelségét Istenhez. A szöveg a belélehelést nem úgy érti, mint lelket, hanem úgy, hogy az élővé válás Isten életleheletéből származik.

– *Az ember élettere* – 8. vers

„Éden” más ószövetségi bizonyítékok szerint is, mint Isten kertje létezik, a fák buja tenyészetével (vö. Iz 51,3; Ez 28,13; 31,9.16.18). A sumér „*edinu*” szóból – „füves pusztá” a jelentése – származik, és úgy ábrázolja, mint egy kertet, mint egy oázist a pusztaság közepében. Ezzel szemben a héber szó „*eden*” azt jelenti, hogy „gyönyör-öröm” (vö. Zsolt 36,9; Jer 51,34). A Szeptuaginta (az ÓSz görög fordítása) fordította az „*eden*”-t a „*paradeisos*”-szal (a perzsa „*pardes*” = kert szóra megy vissza), amelyből a mi kifejezésünk, a „Paradicsom” származik. A „Paradicsom” vagy „Éden” tehát az életteljességnek és Isten gondoskodásának a jelképe. Egyúttal a rejtett, óvott életnek is lehet gondolni: egy bekerített kert ellentéte a nyílt térségnek.

„*Quedam*” lehet, térbeli értelemben, „keleten” jelentésű, de időbeli értelemben „korai/ősi idők”-bent is jelenthet.

Az „élet fájának” és a „jó és rossz tudásának fájának” leírása nem világos, ezért függőben kell hagyni, hogy egy vagy két fáról van-e szó. Lehetséges, hogy a bibliai mesélő egyik oldalról az „életfa” motívumot veszi föl, amellyel az Izraelt környező népek mítoszaiban találkozunk, és ennek az „életfának” új interpretációja másik oldalról a „tudás fája”? És a két változatot egymás mellé helyezték?

Hogy mi van a „tudás fájával” az csak a Ter 2,16 után következőkből derül ki. Különösen a fa helye feltűnő: a fa a kert közepén áll. Tehát a középpont. Mi a középpont? Ami a legfontosabb. Mi áll a mi középpontunkban? Itt már világos a kevésbé informált bibliaol-

vasó számára is, hogy a szóban forgó paradicsom-elbeszélés nem történelmi beszámoló, hanem egy mitikus elbeszélés, amely valaminek a lényegét akarja kifejezni.

– **A négy világfolyó** – Ter 2,10-14

A folytatódó szöveg (15. vers veszi fel újra az elbeszélés fonalát mely a 8. versnél megszakad) éppen úgy, mint az ábrázolásforma, *beillesztés*. Az antik világtérkép egy töredékéről van itt szó.

A négyes szám a világ száma és a négy világtájt szimbolizálja. A folyó vízbőséget jelent és mint az élet vérkeringése biztosítja a termékenységet az élet kertjében.

A két utoljára megnevezett folyó azonos a Tigrissel és az Eufráteszel (Asszíriával szemben), a két elsőnek megnevezett földrajzilag nem lehet meghatározni. „*Píson*” azt jelenti, hogy „szeszélyesen szökellő”, „*Gihon*” azt jelenti „előtör, buzog”. Némelyik szentírás-magyarázó emiatt ezeknek a neveknek a forrását Jeruzsálembe helyezi. „*Hevila*” országa (= homok ország) más bibliai helyek ábrázolása szerint Arábiának felel meg. A Ter 10,7 szerint a kusiták területéhez tartozik (Dél-Egyiptomban?). Az ott termő arany, feltehetően egy illatos gyantát jelent, a felsorolt drágakövek pedig (bdellium és ónix) arra hivatottak, hogy az ország ásványi kincsekben való gazdagságát szemléltessék.

– **Az ember feladata** – Ter 2,15

Nem „édes semmittevés” határozza meg az ember életét, hanem alkotó magatartás. Létehez tartozik nem csak az adomány, hanem feladata is van vele: A neki ajándékozott világot meg kell „művelnie”, „óvnia/öriznie” kell.

Itt az eredeti szerző földművelő ill. a kertábrázoló tudata mutatkozik meg. Az élettér, melyet Isten az ember számára teremtett („ő helyezte a kertbe” vö. 8. v.), az emberre van bízva, hogy kialakítsa és fenntartsa.

– **A parancs** – Ter 2,16k

Az életfeladat össze van kötve egy paranccsal. Minden fa gyümölcse táplálékul szolgál az embernek (vegetáriánus!), tehát fo-

gyasztásuk engedélyezett. Ugyanakkor azonban előtte figyelmezteti az életkertjének közepén álló tudás fájával kapcsolatban. Ha ezt nem tartja tiszteletben, annak halálos következménye lesz. Azt halál követi. Ez nem jelenti azt, hogy a paradicsomi ember halhatatlannak lenne beállítva, és a halál csak a bűn következményeként jelent volna meg. Dogmatikus tanítást a „kegyelmi őállapotról” a történet nem tartalmaz. Azt ábrázolja, hogy ha az ember nem veti alá magát minden rendelkezésnek és végül, amikor az ő célja és szükséglete lesz a középpontban, akkor minden megfordul és az ember elpusztítja magát. Amikor ezt a tettet elköveti, magát a rendelkezésre nem álló életnek a közepébe helyezi, a Teremtővel való üdvös kapcsolatból kiesik. A középpont magából az egész életből jön, és a bennünket korlátozó határaink is, amelyek ellen harcolunk, az életből adódnak. Tudjuk milyen életveszélyes ill. milyen halálos az számunkra, ha nem figyelünk az életünk, a testünk és a lelki képességeink határaitra és korlátaira (evés, alvás, helyes mérték a feladatokban ...).

A „jó” és a „rossz” megkülönböztetése nem annyira morális tényállást jelent, hanem teljesen általánosan azt, hogy valami az életet segítő vagy az életre ártalmas.

Az embernek a különböző választási helyzetekben mindig újra fel kell tennie a kérdést a maga számára, hogy ebben az értelemben mi az, ami segít és mi az, ami ártalmas? Milyen felismerést kell a parancsok támogatásának? A válaszok ezekre a kérdésekre a következő két részben keressük.

– **Társadás az embernek** – Ter 2, 18-25

Az ember léte társas lét, szüksége van „segítőre” és ez alatt ne segítőt értünk. (Nézzük meg a Szentírás számos helyét, ahol Istent, mint az ember segítőtjét szólítja meg).

Az állatok teremtésének késleltető hatása a célja. (A késleltetéssel fokozza a feszültséget) Ezt a 20b. vers mutatja, ahol megállapítja: az a cél, hogy az embernek megfelelő kapcsolatot teremtsen, készít. Így válik a szövegben érthetővé az emberek, állatok és növények teremtésének közelsége. (Az ember „nevet adott”, azt jelenti: Besorolja világába az állatokat és elismeri a létüket; kapcsolatba lép velük, és az ő tette kötelező marad velük kapcsolatban, 19c. vers.) Mindkettő-

jüket a földből teremtették. De a távolság is érthető másik oldalról: a segítség nem „felel meg” számára.

Csak a nő megteremtésével talál hozzá illő társat. Az asszony keletkezését a férfi „bordájából” az asszonynak a férfitől való sokféle függőségéből vezeti le. Természetesen a bibliai szövegek alapján, sem a különböző népek teremtésmítoszainak az összehasonlításában egyáltalán nincs alapja az asszony szubszidiaritásának. Az utána következő himnusz, azaz az átmenet a prózai elbeszélés és a ritmikus költeményforma között a 23. versről jelzi a formális csúcspontot. Az elbeszélésben gyakran így jelöli meg azt a pontot, ahol az elbeszélés tetőpontjára hág.

- csont a csontomból,
- hús a húsemből,
- legyen a neve „isa” („nöemberke”) az „is”-ből (férfiember):

Mindhárom fordítás kifejezi a férfi és a nő közti szoros létrokonyságot. Az utolsó fordítás nem akar eredetmonda alapján alá- fölérendeltséget jelenteni. A férfi himnikus formájú dicséretét a vele szemben álló nőről a következő, 24. versben erősíti meg.

A 24. vers hozzátesz még egy, a patriarchális társadalomban ráadásul nem érthető szokásra utalást, hogy a férfi a szüleit elhagyva feleségéhez ragaszkodik!

A 25. vers egy kijelentés, amely a teremtés folyamatát befejezi, ugyanakkor egy zárójelét képez az ember következő bűnbeeséséhez. Szükséges, hogy a férfi és a nő a sikeres kapcsolatban ne csapják be egymást.

3. A Ter 2,4b-25, az elbeszélés távlatának és dramatikájának áttekintése

Az ember „földből való”, földből lett formálva, Isten életlehelével kapta meg. Érte készült az egész teremtés, de csak amennyiben ő a hatalmi korlátait figyelembe veszi. Az ő élete ajándék és feladat egyben. Mindenekelőtt fontos, hogy hogyan lesz boldog a másikkal, hogyan éli meg a férfi és a nő a kapcsolatait.

Az ember kapcsolatait:

- ember – környező világ
- ember – állat
- ember – ember
- ember - Isten

A résztvevők megfigyelik az egész elbeszélésben, hogy az emberrel kapcsolatban a szerző nem a teremtés kezdetéről akar kijelenteni valamit, (különben a 24. vers az apa és anya elhagyásáról értelmezhetetlen), hanem a központi állítás az ember létre és életére vonatkozik ebben a világban. Szerző kérdései tehát a lét mélyére hatolnak, nem egy időbeli dimenzióba, nem a múltba. Aki azt kérdezi hol volt Éden és milyen volt pontosan, annak számára az elbeszélés zárva marad.

Az érdeklődés középpontjában az ember áll, mindaz, ami az életéhez tartozik és ami az életlehetőségeit biztosítja. Ezért tekintetünk az ember világára és az életfeladatára irányul, a növényeken, az állatokon át egészen az embertársig. A feszültség ívének ez a csúcspontja. Ott mintha a hallgatót a dicséretnek egy dalával magával ragadná. Látjuk tehát, hogy a szerző inkább az ember kilétét akarta meghatározni és a helyét kívánta kijelölni Isten üdvözítő tervében.

4. A nem bibliai teremtéstörténetekkel való összehasonlítás

Az előbbi szövegen túl megcsodálhatjuk a nem bibliai teremtéstörténetekkel való összehasonlításban, hogy milyen hasonló motívumokat használnak, de ugyanakkor egy egészen más emberképről szólnak.

Ősi keleti teremtésmítoszok

A teremtés gondolata Izraelen kívül: Az a meggyőződés, hogy a világ és az ember egy teremtő istenség műve, az ókori Keleten szerte el volt terjedve. On (Héliopolisz) kozmogóniájában az őstengerből (Nun) a maga erejéből keletkezett Atum saját magvát lenyelve és kihordva levegőt és nedvességet hoz létre. Ez az istenpár ad létet az égnek és a földnek. Memphisz teológiája szerint Ptah isten a szívvel és a nyelvvel adott létet az isteneknek. Az embert Hnum kosisten fazekaskorongon formált alkotásaként értelmezték. A békés jellegű egyiptomi kozmogóniáktól eltérően a mezopotámiai és föníciai kozmogóniákat a harciasság jellemezte: egy teremtő istenségnek le kel-

lett győznie a káosz erőit, csak így jöhetett létre a mindenség. A babilóniai teremtéseposzban (Enúma elis) Marduk a Tiámat tengeri szörnyel folytatott elkeseredett harc után hozza létre a káoszból a kozmoszt. A karatepei és Leptis Magna-i feliratokban El a kánaáni istenek közt úgy szerepel, mint a föld alkotója. Az ugariti szövegek El nejét, Asera istennőt teremtő istennőként, az istenek szülőjeként említik, Aljan Baal „Teremtőnk”-nek, „Nemzőnk”-nek nevezi. Elt. Hnummal és Mardukkal kapcsolatban nyilvánvalóan arról van szó, hogy a dolgok létüket egyes-egyedül a teremtő istenségnek köszönhetik, de létük eredetét tekintve maguk az istenek is függnek az ősanagtól, amely minden létező alapját képviseli.

A teremtés gondolata Izraelben, kibontakozása és fejlődése

A száműzetés előtt keletkezett könyvekben alig jutott hely a teremtés gondolatának. A legrégebbi szöveg, amely Isten teremtő tevékenységét bemutatja, a Jahvistának az ember eredetét bemutató részlete (Ter 2,4b–24). Isten teremtő tevékenységének itt minden bizonynyal a föld ősalapja a kiindulópontja, amely kietlen pusztát képezett: sem víz, sem növényzet nem volt rajta. A teremtő tevékenységet az jelenti, hogy Isten megöntözi a földet, kertet létesít, embert és állatot alkot. Az embernek és az állatnak a föld porából „alkotása” emlékeztet az egyiptomi Hnum eljárására. Külön figyelmet érdemel az asszony teremtése, akit Isten Adám „oldalbordá”-jából „förlépit” (banah; az ugariti iratokban Elnak, az emberiség atyjának a melléneve: ’az alkotottak alkotója’ v. a ’teremtmények teremtője’). Jóllehet itt – pontosan véve – nem lehet szó voltaképpen értelemben vett teremtésről (ex nihilo = semmiből), a szerző azáltal, hogy Isten teremtő munkáját minden mágikus elemről tisztán megőrzi, azt juttatja kifejezésre, hogy Istent az anyag fölött föltétlen úrnak ismeri el. Ezen kívül ahogy élénk állítja az ember teremtését, az nem következik szükségszerűen a természet törvényeiből, hanem Istennek teljesen szabad tette, amely saját elhatározásából, sőt szerető gondoskodásából (vö. Ter 2,8 kk. 18) fakadt. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy a teremtés leírása itt nem önmagáért való, hanem Isten üdvözítő akaratának első jele. Talán a 2,7-re vonatkozik Iz 29,16; 45,9; 64,7 és Jer 18,1–6. A Ter 2-n kívül szinte csak Jeremiás említi, hogy a világot Jahve teremtette (Jer 27,5; 31,35; vö. 38,16), de egy utalást

még 1Sám 2,8 is tartalmaz. A Ter 8,22-vel összhangban Jer 31,36 hangsúlyozza a dolgok Jahve teremtette rendjének állandóságát. Azt a gondolatot, hogy a történelem is Jahve műve és az ő előre elhatározott tervéhez igazodik, Izajás Szancherib támadásával kapcsolatban fogalmazta meg (Iz 22,11; 37,26); a gondolathoz Deutero-Izajás is szívesen visszatért.

Végül biztos, hogy a Ter 14,19.22, ahol El Eljon (a magasságbeli, a magasságos Isten, akit a szerző Jahvéval azonosít) úgy jelenik meg, mint az ég és a föld alkotója egy nagyon régi, már a kánaániaktól is ismert felfogást tükröz (teremtő istenség; vö. az El címmel). – A fogság idejétől a teremtés gondolata jelentős szerepet töltött be Izrael fiainak vallásos gondolkodásában. Egész sor költői szöveg – a kánaáni és a babilóniai mitológiából átvett elképzelések felhasználásával – harcként mutatja be; ezt a harcot Isten vívja az ősvíz ellen, amely Rahab vagy leviatán néven rettenetet keltő szörnyként jelenik meg (Jób 3,8; 7,12; 9,12; 26,12 kk.; Zsolt 74,13 kk.; 89,10 kk.; Iz 51,9). Miként Marduk (Enúma elis 4,7 kk.) kettészeli Tiámat szörnyet, mint egy kagylót, s egyik feléből megalkotja az ég óceánját, a vizét eltorlaszolja, úgy Jahve is kettéosztja a tengert (Zsolt 74,13; Iz 51,9) és átak, kapuk mögé szorítja (Jób 38.10).

5. Zenés meditáció

Részletek Haydn: Teremtés c. oratóriumából (a mű másfél óránál is hosszabb, nem tudjuk a teljes oratóriumot meghallgatni).

Az 1. részt Largo zenekari előjáték vezeti be, mely a világ teremtése előtti őskáoszt ábrázolja, a gomolygó ősködöt. Majd Rafael szavait halljuk, hogy a végtelen úrben vaksötét honol. Ekkor elhangzik az Úr szava: „Legyen világosság!” és a kórus ajkán diadalmas erővel felzeng a C dúr hármashangzat: „És lőn világosság”.

A sötétség és világosság harcáról szól Uriel áriája, majd Rafael elmondja a teremtés második napját, és Gábiel pedig az Alkotót dicséri. A teremtés harmadik napját Rafael dicsőíti, szinte magunk előtt látjuk ahogy Isten elválasztja a vizet a földtől, halljuk a tenger zúgását, a patakok csörgedező vizét. A virágok, erdők, rétek, pompázó gyümölcsök teremtését Gábiel mondja el, a boldogság önfeledt

ujjongó szavával. Uriel szava zárja be az első részt a negyedik nappal, az égitestek teremtésével.

A 2. rész a teremtés ötödik napjával kezdődik. Gábrriel éneklí el az állatok megteremtését, Haydn hangszín-képzettársításokkal ábrázolja az egyes madarak röptét, a sas szárnyalását vagy a turbékoló galambot. A teremtés hatodik napjáról a három arkangyal együttesen énekel, oroszlántól a bárányig, a kis bogarakig és férgekig. Rafael rámutat azonban, hogy bár a teremtés teljes pompájában ragyog, hiányzik, aki örvendjen neki, a teremtés koronája, az ember. Uriel szól az első emberpár megteremtéséről, szélesen ívelő, fenséges áriában. A teremtés középpontjában az ember áll, őt szolgálja a világ, az erős férfit, oldalán a nyájas nővel.

A 3. rész az első emberpár édenkerti boldogságáról énekel, Ádám és Éva tökéletes, zavartalan boldogságáról és szerelméről, az őket körülvevő világ páratlan szépségéről, mint megragadó hitvallás az élet és az egész mindenség szépségéről.

D.) Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
1. Ének: Minden, mi él	ének hallás után	Áldjad én lelkem az Urat 134. o. 5 perc
2. Álom a Paradicsomról Ádám, ki vagy?	csoportos beszélgetés	15 perc
Mielőtt szemügyre vennénk a bibliai paradicsom-ábrázolást, segítségünkre lehet, ha a saját paradicsom-elképzelésünkkel tisztában vagyunk.		
Beszélgetés a következő kérdésekről: Miből áll az ember élete? Ki az ember? Mi célból van? Mi az emberi lét - miből áll?		
Arra kérdésre, amely az emberi létet kutatni akarja, a teremtéstörténet mitikus képe válaszol, de saját válaszaink megkeresése ezekre a kérdésekre segítségünkre lesz a bibliai válasz jobb megragadásában.		

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, idő-tartam</i>
2. Szövegmunka, Ter 2,4b-25 A jáhvista teremtéstörténet első részével foglalkozni ezen az alkalmon. Első lépésben a résztvevők együtt elolvassák a szöveget és az első átnézés után szakaszonként újra átnézik és vázlatot készítenek, lásd Bevezetés 2/a. Második lépésben részletesen megbeszélik az óravezető irányításával, lásd Bevezetés 2/b.	Csoportos munka	tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza Munkalap sokszorosítva 10 perc
3. A Ter 2,4b-25, az elbeszélés távlatának és dramatikájának áttekintése A résztvevők még egyszer átnézik a szentírási részlet szerkezetét, különösen szem előtt tartva az emberi létezés ismertetőjegyeit, lásd Bevezetés 3.	Csoportos munka	jegyzetfüzet, ceruza Munkalap sokszorosítva 15 perc
4. A nem bibliai teremtéstörténetekkel való összehasonlítás Az óravezető előadása, lásd Bevezetés 4.	Az óravezető előadása	tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 10 perc
5. Zenés meditáció Részletek Haydn: Teremtés c. oratóriumából (főleg a 2. és a 3. részt ajánljuk) + Michelangelo: Ádám teremtése – vagy más festő festménye a teremtésről Hogy a szövegben még jobban el tudjunk mélyülni, segítségünkre lehetnek a különböző művészeti alkotások, lásd Bevezetés 5.		Haydn: Teremtés c. oratóriuma CD-n vagy kazettán, kivetített nagy kép 35 perc

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől júniusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a hetvenhatodik óra anyagát tartalmazza. *Vágvölgyi Éva*

Székely István

Biblikus folyóiratok szemléje

A Stuttgartban szerkesztett és kiadott **Bibel und Kirche** c. folyóirat 2010. negyedik negyedévi füzetét azokról az asszonyokról írja, akik – a bevezető szerzője *Sabine Bieberstein* professzor szerint – Jézus működése és az első közösségek idejében éltek. Az említett bevezető alcíme: „Az asszony beszéljen a közösségben!” Ezt általában sem a Biblia nyelve, sem a mai leírások nem zárják ki. Csak néhány példát ragadunk ki a cikkben felsoroltak közül:

Említhetjük Jézus halálának leírását a Márk evangéliumban (Mk 15,40-41) – emlékezhetünk arra is, hogy Jézus új családjában ott van anyja is (Mk 3,31-35) – nem marad ki az anya a Mk 10,29-30-ból sem – fontosak a feltámadás tanúi (1 Kor 15; név szerint szerepel Magdalai Mária – a diakonisszák feladatot kapnak az egyházban (Tim 3,11). S. Bieberstein szerint tehát a nők fontos szerepet játszanak az Újszövetségben is, bár mindez háttérbe szorult később a kor-szellemből adódóan.

Ute E. Eisen professzor cikke arra szólítja fel a keresztény közösségeket, hogy történelmi, etnikai és társadalmi különbségeik mellett biztosítsák a nők számára azt a szerepet, amelyet betöltöttek az ősegyházban. – *Livia Neureiter* főiskolai tanársegéd bemutatja, hogy az ókori keresztény asszonyok és anyák miként éltek saját életüket akár elnyomatások árán is. – *Angela Standhartinger* egyetemi professzor, a korábban „özvegyekként” tisztelt, később azonban a klérus mellett háttérbe szoruló imacsoportokat mutatja be. – *Ulrike Wager* evangélikus professzor a keresztény közösséget „Isten háztartásának” nevezi, amelyet férfiak vezetnek, az asszonyok pedig a pasztorális levelek (1Tim, 2Tim, Tit) szellemében bűnökként háttérbe szorulnak. – A folyóirat ezt követően néhány Jézus-tanítványról közöl életrajzi adatokat, így Föbéről, Lydiáról, Berenikéről és a már említett Magdalai Máriáról, valamint Júniáról.

A **Bibel und Kirche** c. biblikus folyóirat 2011/1. számának cikkei az ó- és újszövetségi személyek, szövegek, események sokféle

kapcsolatát tárják fel. *Thomas Hieke*, a Mainz-i Johannes Gutenberg Egyetem professzora arról ír, hogy Máté az 1,1-17-ben megnevezi Izraelt, és tömören összefoglalja Jézusnak Isteni származását (Mária fogantatása révén); Lk 3,23-38 alapján pedig Jézus Krisztus történetét és megváltói küldetését az egész Újszövetség értelmezésének kulcsává teszi. – *Ulrike Bechmann*, a Graz-i Egyetem katolikus vallástudományi professzora Szent Pál leveleinek értelmezése alapján magyarázza Ábrahám, Sára és Hágár küldetését. – *Ulrike Sals* a Hamburgi Evangélikus Teológiai Főiskola tanársegédje abból indul ki, hogy mind Ráhel, mind Rebekka csak egyszer (de más-más helyen) szerepelnek az Újszövetségben [a betlehemi gyermekgyilkosság siratása, illetve Pál segítő szolgálata izraelita testvérei iránt (Róm 9,10-16)]. A döntés Isten irgalmától függ. Ez lényeges tanulság a kereszténység számára. – *Klaus Wengstnek*, a Ruhr-Universität Bocham evangélikus emeritus-professzorának cikke a rabbinikus zsidóság Mózes-képét mutatja be. Mózes a Tórát már a Sínai-hegyről lejöve szóban kinyilatkoztatta. Az erről szóló írás többféle magyarázatot tesz lehetővé. Isten és Mózes is meg akarja menteni a népet. Aki bízik Mózesben, az Isten szavában is bízhat. – *Walter Dietrich* 2009-ig a Berni Egyetem ószövetségi tanszékének vezető professzora volt. Cikke, valamint számos helyen az Újszövetség is, Dávidot példaadó prófétaként, zsoltárok szerzőjeként ábrázolja, őt Jézus Krisztus királyi és messiási előképének is tekinti. – *Frank Grüsemann* cikkeiben (*Illés és az Újszövetség*, vagy *Az írás és az igazság, ami megmarad*) bemutatja, hogy Jézus apostolainak mennyire eltérő volt a természete (pl. halász, vámos). – *Christoph Dohmen* (az Egzegézi és az Ószövetség professzora a Regensburgi Egyetemen) leírja, hogy miről tesz tanúságot Jónás (vö. Jónás jövendőlése), mint jel. A tanúság lényege, hogy Jónás magával Istennel száll szembe. – *Gabriella Gelardini*, a Bázeli Egyetem tanársegédje most készülő értekezésében a származás és a vallás szerepét vizsgálja egy keresztény közösség életében. Az értekezés alapjául az szolgál, hogy Dávid Melkizedek rendje szerint lett pappá. Érvelését azokra a szövegekre alapozza, amelyek a Messiásnak Sion hegyén való beiktatásáról szólna (Zsolt 110/109): „Ülj az én jobbjomra, amíg ellenségeidet lábad zsámolyává teszem. – Hatalmas jogarodat ki-

nyújtja az Úr Sionból: uralkodj ellenségeid között! – Tied lesz az uralom hatalmadnak napján a szentek fényességében; a hajnalcsillag előtt, mint harmatot nemzettek téged. – Megecsüdünt az Úr és nem bánja meg: »Pap vagy te mindörökké Melkizedek szerint.«”– „Jobbod felől az Úr áll, királyokat tipor össze haragjának napján. – Ítéletet tart a nemzetek között: halomba rakja a halottakat, fejeket zúz össze a széles földön. – Patakból iszik útközben, azért emeli magasra fejét.”

A jamaicai bibliafordítás kérdése

Tavaly adták ki Lukács evangéliumának jamaicai patois nyelvű fordítását. Egyesek szerint az új változatnak még van néhány komoly hiányossága, és általában is megkérdőjelezi a fordítás hasznosságát. Kinek van igaza, szükség van-e a jamaicai bibliafordításra?

Egy évvel ezelőtt a világsajtó is jelentette, hogy először adták ki a Bibliát Jamaica helyi nyelvén, az angol alapú *patois* – saját megnevezésében *patwa* – kreol nyelven. Vajon mennyire hasznos az új fordítás, mekkora igény van rá, és mennyire használható?

A projektnek már a kezdetektől sok kritikusa akadt. Az egyik szerint a fordítás túl sokba kerül. Az összesen 12 évig tartó fordítás költségeiről ugyanakkor nagyon eltérő adatokat lehet olvasni – 1 és 60 millió dollár a két véglet – ráadásul a *Bible Society* saját költségein végzi. Ennek a világ minden részén működő nonprofit szervezetnek a bibliafordítás a fő tevékenysége. (Jelenleg még csak Lukács evangéliumát adták ki, de állítólag nyers fordításban már az Újszövetség 40 százaléka készen van, és 2012 végére a teljes Biblia elkészülhet.)

Egy másik gyakori kritika a fordítással kapcsolatban, hogy a patois nem is egy valódi nyelv, csak rossz, szlenges angol. Ez a vélemény leginkább a laikusokra jellemző, mert a nyelvészek szinte egyöntetűen egyet értenek, hogy a patois mind kiejtésében, mind nyelvtanában, mind szókincsében annyira eltér a standard angol nyelvtől, hogy önálló nyelvnek kell tekinteni. Érdekes módon különösen a jamaicai értelmiség nézi le az új patois fordítást. Hiába ismerik el azonban a szakértők a jamaicai patoist nyelvként, helyesírá-

sának nem létezik egységesen elfogadott változata. Annak ellenére sem, hogy már legalább száz éve létezik írásos irodalma.

Egy részlet a jamaicai patois fordításból (Lk 10,30-31):

Jiizas ansa im se, 'Wan man a go dong fram Jeruusilem tu Jeriko an som tiif grab im. Dem tek we im kluoz, biit im an go we lef im haaf ded. Wan priis a go dong di siem ruod, si di man, an paas pan di ada said.'

Összehasonlításként a modern angol változat.

Jesus replied, 'A man was on his way from Jerusalem down to Jericho when he was set upon by robbers, who stripped and beat him, and went off leaving him half dead. It so happened that a priest was going down by the same road, and when he saw him, he went past on the other side.'

Ez olyan szempontból nehezíti meg a fordítást, hogy a célközönség speciális képzés nélkül nem igazán tudja elolvasni az új szöveget. Tény, hogy az utcán tesztelt jamaicaiak közül a többségnek komoly gondot jelentett az általuk egyébként tökéletesen beszélt nyelv felolvasása. A könyv bevezetőjében angolul kell elmagyarázni, hogy hogyan kell kiejteni a patois szavak írását. Az angolul nem tudó közönség számára elérhetetlen marad az új fordítás írott változata, akárcsak az angol verzió. A nyelvi standardizálás ugyanakkor egy folyamat, melynek szerves része lehet az új fordítás is.

Ha a fordítás olvasásával probléma is akad, a szöveg meghallgathatóságára ez már nem vonatkozik. A patois nyelvű evangélium mp3-as változata ingyenesen letölthető az internetről (<http://itunes.apple.com/gb/podcast/patois-audio-bible-luke-bible/id372580860?ign-mpt=uo%3D6>). Az is az új fordítás mellett szól, hogy a felolvasási nehézségek ellenére a megkérdezett jamaicaiak többsége örömmel fogadja, és nyelvük első hivatalos elismerésének tartja.

Forrás: Jamaica Observer; Kouya Chronicle

Minden kedves Tagtársunknak és Olvasónknak
áldott Karácsonyt és boldog új évet kívánunk!

A Társulat vezetősége és a Szerkesztőség

OLVASÓINK KÉRDEZIK

☞ **Kérdés:** Merre járt a Szent Család Egyiptomban (vö. Mt 2,13-15)?

Válasz: A Biblia nem sorolja fel azokat a helyeket, ahol a Szent Család oltalmat talált Egyiptomban, és sem írásos, sem igazolható régészeti emlékek nem maradtak fenn az úttal kapcsolatban. A kopt keresztény hagyomány azonban csaknem negyven helyről állítja, hogy Jézus és szülei rövidebb-hosszabb ideig ott tartózkodtak. Útjuk állomásait a kereszténység legkorábbi idejétől kezdve folyamatosan tisztelettel övezik az egyiptomi keresztények, de más országok keresztényei is rendszeresen felkeresik ezeket. A kora középkorban már egybefüggő kultuszhelyek láncolata őrizte a látogatás emlékét. Számos régi útleírás tudósít arról, hogy a Szent Család menekülésének egyiptomi emlékhelyeit a Szentföldre zárandokoló magyarok is felkeresték, pl. *Lászlai János* 1483-ban, *Pécsvárad Gábor* 1519-ben, *Huszi György* 1538-ban.

A hagyomány szerint a Szent Család a Palesztinából Egyiptomba vezető karaván- és hadiúton, ókori nevén a "Hórusz úton" menekült. Az első emlékhely Tell el-Farama, az ókori Péluszion nevű város romjai a Sínai-félsziget északi peremén, a Földközi-tenger közelében. A hagyomány szerint először ide érkezett a Szent Család. Ezután a Nílus-deltában, a Bibliában is emlegetett egykori Gósen földjén folytatódott az útjuk. A második emlékhely Muszturudban lévő Szűz Mária templom. Itt egy barlangüregről maradt fenn az a történet, hogy a Szent Család megszállt ezen a helyen. A következő helyszín a Deltában a Kafr el-Seikh mellett lévő Szakha. Feljegyzések maradtak fenn arról, hogy ezen a helyen már a kora középkorban is tisztelet tárgya volt egy kőtömb, amely a hagyomány szerint a kis Jézus lábnyomát őrzi. Az elveszett, de újra előkerült kőtömb ma Szűz Mária templomában található. A ránk maradt történetek szerint a Szent Család Wádi-el Natrún sivatagjának érintésével haladt tovább. Ebbe a sivatagba a Szent Család látogatásának emlékezetét őrizve sok remete költözött, akik a IV. századtól szerzetesi közösségeket alkottak. A mai napig fennmaradt itt néhány kopt kolostor, amelyek az egyiptomi keresztény művészet legszebb emlékeit őrzik.

A Szent Család egyiptomi tartózkodására vonatkozó emlékhelyek Kairóban is vannak. Sőt a fővárostól délebbre is, szinte az egész Nílus völgyében fellelhetők ezek az ősi kopt templomok féltve őrzött kincseiként. – A kairói Matarijja kerület egyik virágoskertjében őrzik "Szűz Mária fáját". Az új hajtásokkal életben tartott, már-már megkövesedett fa – a helyi legenda szerint – egykor ágai alatt (vagy odvas üregében) rejtette el a Szent Családot, és a Szűzanya a kerti forrás vizében fürösztötte meg a Kisdedet. – Kairó kopt Óvárosában a IV. századi vértanúk, *Szent Sergius* és *Bacchus* templomának mélye zárja magába azt a kápolnává alakított szűk barlangot, amely rövid ideig Jézus és szüleinek tartózkodási helye volt. Ezt a hagyományt a nyugati keresztények is elfogadták: a ferencesek egészen a XVIII. századig rendszeresen miséztek az altemplom oltáránál.

Kairó muszlim óvárosa közelében, a Zuwejla utcában található a kereszténység egyik legrégebbi, Szűz Máriának szentelt temploma. A templom régi voltáról mi sem árulkodik jobban, mint az, hogy az épület a mai utcaszint alatt öt méterrel helyezkedik el. Ehhez a helyhez szintén az a legenda fűződik, hogy útja során itt is megpihent a Szent Család. – A Kairó melletti Maadi település Szűz Mária temploma, az El-Adra közvetlenül a Nílus partján áll, udvarán kőbalda-chinnal. Alatta egy lépcsősor található, amelyről kettős legenda szól: ezen a lépcsőn ereszkedett a vízbe a fáradó leánya, aki felfigyelt a sás közé rejtett kosárában felsíró kisfiúra, Mózesre. Ugyancsak itt szállt bérébe a Szűzanya, aki férjével, Józseffel és a kisded Jézussal Egyiptom déli tartományai felé vette útját. A Mária-kolostor és templom udvaráról a zarándokok is lemehetnek a vízhez azon a régi lépcsőn, amelyen a hagyomány szerint a Szent Család lépkedett, és szállt egykor csónakba, hogy tovább meneküljön.

A Szent Család menekülése számos művészt is megihletett. Az esemény különböző mozzanatait sok művész megörökítette, pl. Giotto di Bondone (*Menekülés Egyiptomba* – Pádua); Szűdy Nándor (*A család visszatér* – Oltalom Alapítvány); Molnár C. Pál (*Menekülés Egyiptomba* – Magyar Nemzeti Galéria)

A zarándokhelyek részletes leírását ld. *Lázár Imre: Keresztény zarándokhelyek Egyiptomban – Utazás a Szent Család nyomában* (Medicina 2001).
(T.B.)

INTERJÚ Hegedűs László plébánossal

Szeretettel köszöntöm *Hegedűs László atyát, a Kispesti Nagyboldogasszony templom plébánosát*, aki immár 28 éve szolgálja ott Isten ügyét. Egyszer régen jártam nála, és nagyon szép bibliagyűjteményt láttam a plébánia fogadószobájában. Mostanában pedig, miután a Biblia Évére megjelent az Aranybibliánk, ő a legjobb vásárlónk, elvitt belőle már kb. 20-30 példányt. Ezért szeretném megkérdezni először is azt, hogy kik kapják meg ezeket a díszes Bibliákat.

Általában azoknak a munkatársaimnak viszem, akik sokat dolgoznak a plébánián, és valamilyen évfordulójuk alkalmából szoktam nekik ajándékozni ezt a Bibliát.

Nyilvánvaló, hogy az Atya számára sokat jelent a Szentírás, ebből az ajándékozásból is látszik. Tudna valamit mondani a Szentírás szeretetéről, a Biblia gyűjteményéről, és lelkipásztori élete során a Szentírás különleges helyzetéről?

Valamikor Vácott kezdtük a teológiát, aztán Péteri püspök urat elvitték Hejcére, internálták, a szemináriumunkat pedig sírva pakoltuk ki, és elköltöztünk Egerbe. A biblikumot Kovács Gábor spirituális atya, a lelki vezetőnk tanította, és a hermeneutikát is. Tőle tanultuk meg a Szentírásnak a szeretetét, azt, hogy ez az életnek a könyve, márpedig az ember életének mindig az igazságra kell épülnie, mert az megőriz bennünket. Azért az Isten szava iránt mindig nagy bennünk a szeretet, a tisztelet és hódolat, és a híveinknek is mindig ezt hirdetjük. Nagyon örültem, amikor ez az Aranybiblia megjelent, meg a többi szép kiadás, a híveimnek ezt szoktam ajándékozni.

Lelkipásztori munkásságában, életében nyilván előtérben áll a Bibliával való foglalkozás, a Biblia értékeinek a képviselése, hirdetése. Tudna arról valamit mondani, amit a lelkipásztori munkásságában különös hangsúllyal végez a Bibliával kapcsolatban?

Amikor belép valaki az irodámba – a kispesti Nagyboldogasszony Főplébániának az irodájába –, a várakozó előtérben egy bibliakiállítás látható. Megtalálható ott a Szentírás a vakok Bibliájától kezdve számtalan idegen nyelven. Van egy olyan kis lemezem is, egy kicsi mikrofilm, amin az egész Szentírás rajta van angolul, és ki lehet vetíteni egy 8 x 7 méteres falra. Látható ott az amerikai katonák zsebbibliája is, a Biblia eszperantó nyelven, és még sok más fordítás. Ezek mind ott vannak a vitrinben, és amikor a híveim bejönnek és várniuk kell, addig ezeket tudják nézegetni. Ez a kiállítás nagyon

kedves számomra. De mindig elmegyek a meghirdetett biblikus előadásokra is, például a Központi Szemináriumban is volt ilyen több alkalommal, és nagy örömmel raktározom el magamban, amit a professzor urak előadnak. Nagy tisztelet és öröm tölt el Isten szava iránt.

A Biblia Évében volt valami szép és eredményes kezdeményezés, programjuk a plébánia híveivel?

Először is rendszeresen tartok szentírásmagyarázatot a kis közösségi termünkben. Ezek során levetítettem a Társulat által forgalmazott DVD-ket is a Szentföldről. Mióta én ezen a plébánián vagyok, háromszor is voltunk már a Szentföldön, végigjárogattuk a szent helyeket, Qumrán-t is, a többi szép emléket is, és nagy örömmel nézegettük azokat a helyeket, ahol a Bibliában leírt események történtek. Miséztünk is ezeken a helyeken, és ez mindig nagy lelki élményt jelentett számunkra.

László atya említette, hogy több Bibliája van, angol nyelvű, kicsi is, nagy is, sokféle. Mi indította Önt, hogy ennyi Bibliát összegyűjtsön? Önmagában a Szentírás szeretete ezt nem indokolja. Hogyan kezdődött ez a gyűjtés?

Azzal kezdődött, hogy a híveim között is volt olyan ember, aki gyűjtötte a Szentírást. Az illető már elköltözött az élők sorából. Ő azonban úgy gondolta, hogy ezeknek a Szentírásoknak a legjobb helye itt lesz a plébánián, mert itt mások is láthatják, akik ide jönnek, és így közkinccsé tudjuk őket tenni. Vitrineket készíttettem nekik, és a szekrényekben elhelyeztük a Bibliákat, sőt, még más érdekességeket is, például bibliai témájú bélyegeket.

Mit jelent az atya számára a Szentírás, Isten szava?

Isten szava számomra az igazságot jelenti, amire az életünket építeni kell. Sokféle beszéd van ebben a világban, és az ember nem érzi mögötte az örök bölcsességet. Az Isten nem akarja, hogy mi az emberi életnek az útvesztőin járjunk, és a saját kárunkon hosszú vargabetűk után térjünk vissza az igazsághoz ill. találjuk meg azt, a Szentírásban eleve elmondta az igazságot. Isten szava átható, amit életté kell tenni, amit élni kell, nemcsak olvasni: forgatni a lelkünkben, hogy életté váljék bennünk.

Nagyon szépen köszönjük, Atya! A jó Isten áldását kérjük életére, munkájára, és még sok-sok örömet a Szentírás értékeinek hirdetése során. Köszönjük szépen!

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Közgyűlés – Társulatunk szeptember 24-én megtartotta ez évi közgyűlését. Az a munkatársak beszámoltak az elmúlt év folyamán végzett munkájukról, ezután az elnök ismertette az előttünk álló feladatokat, terveinket. – A közgyűlés keretében Alapszabályunk értelmében megtörtént a Társulat főbb tisztségviselőinek megválasztása a következő négy évre: az ügyvezető elnök Tarjányi Béla, a főtitkár Vágvölgyi Éva, az ügyvezető elnök helyettese Thorday Attila, a számvizsgálók Bánó Györgyi és Gruber Mária. – A közgyűlés előtt szentmisében adtunk hálát Istennek a kapott kegyelmekért, a gyűlést követően pedig baráti együttlét során beszéltük meg a konkrét feladatokat.

Élményszerző

könyvtári óra Jászladányban – A jászladányi József Attila Művelődési Ház és Könyvtár művelődéstervezőjének, Tóth Józsefnének a meghívására Tarjányi Béla „élményszerző könyvtári órát” tartott a Szentírásról. A Művelődési Ház nagy előadóter-

mében mintegy 80 roma és 40 magyar általános- és középiskolás diák előtt az előadó igyekezett a hallgatóság számára valóban élményszerűen bemutatni a Bibliát, így megcsodálhatták a Bécsi Aranybibliát, egy Eszter-tekerccset, a másfél ezer éves Vatikáni kódexet, sőt egy babiloni ékírásos agyagtáblát is (sajnos, csak másolatban). – Az előadást nagy érdeklődéssel hallgatták a gyermekeket kísérő pedagógusok is, valamint a helyi kanonok-plébános és több környékbeli lelkipásztor. – Befejezésül a jelenlévők közösen elimádkozták a Miatyánkot magyar és roma (lovári) nyelven.

300 Biblia Bajára – Az ausztriai Klosterneuburg központtal működő *Verein Biblia* támogatásával Társulatunk 300 teljes Szentírást adományozott a bajai Magyarországi Németek Általános Művelődési Központjának. A Bibliákat Binszki József bajai plébános a helyi média jelenlétében, kedves ünnepség keretében adta át az intézmény könyvtárának ill. az intézményben tanuló diákoknak. Az eseményről több sajtóorgánium is beszámolt (Petőfi Népe, Bácskai Napló). Részletek a Bajai Televízió híradásából:

„300 darab Bibliát kapott a Magyarországi Németek Általános Művelődési Központja. A kötetek a budapesti Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat vezetőjének közbenjárásával jutottak el az intézményhez. Az adományozót többen személyesen is ismerik, hiszen korábban Nemesnáduváron volt káplán, ekkor alakult ki vele a személyes kapcsolat. /.../ Erre nagy szükség volt, hiszen az itt tanuló diákok hittan oktatásra is járnak, emellett a Szentírás az iskolai tananyag része. Az alsós diákok eddig leginkább a Képes Bibliát használták, most szívesen vették kezükbe a vaskosabb könyvet.”

Scherer Gabriella, a Művelődési Központ vezetője kedves levélben fejezte ki köszönetét az adományozónak és Társulatunknak a maga, az intézmény és a tanulóifjúság nevében.

Kitüntetés – Társulatunk ügyvezető elnöke, aki egyben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán bibliikus professzor is, az Egyetemen évente megrendezésre kerülő Pázmány Nap alkalmával több professzortársával együtt a Pázmány Plakett adományozásában részesült. Szuromi Szabolcs Anzelm rektor indoklásként a következőket mondta:

Dr. Tarjányi Béla több évtizedes elkötelezett és áldozatos kutatói és oktatói munkájáért, a Biblia széles körben történő megismertetéséért, melybe mind a bibliaapostol-programok megszervezése és irányítása, mind a magyar nyelvű Biblia számtalan ma-

gyar ajkú hívőhöz határon innen és túl való eljuttatása – amiért nem lehetünk eléggé hálásak –, mind a cigány nyelvű Biblia elkészítésének programja beletartozik – Pázmány Plakettben részeseül.

Ezt a kitüntetés Társulatunk ügyvezető elnöke annak köszönheti, hogy mindenkor voltak nagylelkű támogatók, főként pedig lelkes és eredményesen fáradozó végző munkatársai a bibliaapostolság terén.

Az erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat nyári tábora

KMB-Nyaralás – Június 23-26. között szervezték felnőttek számára Gődüccön *Amint a mennyben, úgy a földön is* címmel. Elmélkedés, megbeszélés, előadások stb. keretében törekedtek elmélyíteni a Miatyánk mondanivalóját, hogy közben megtapasztalják: az ima megerősít, hogy jelen lehessünk Isten és egymás számára. – Akárcsak az előző években, idén is Közgyűlést hirdettek meg a találkozói idejére a Társulat tagjai számára.

Kincses Sziget – Bibliás gyerektábor (I.-VI. osztályosoknak) – Június 26-29 között tartották meg ugyancsak Gődüccön *Felkészülni! Kész! Rajta!* címmel. Témák: Istennek célja van az életünkkel. Figyelmesnek kell lennünk, hogy meghalljuk a szavát (felkészülni), készen kell lenni a cselekvésre (kész) és megtenni, amit ránk bízott (rajta). Játszva fedezzük fel!

Tini-Oázis (VII.- IX. osztályos diákok bibliás tábora) – Erre a táborozásra június 29- július 1-je között került sor *Amikor semmi sem megy, minden lehetséges* címmel. Téma: Amikor kilátástalan helyzetbe kerülünk, váratlanul jön a szabadulás. Ezt szeretnénk megtapasztalni együtt. Közben volt sok játék, izgalmas kirándulás.

Az **OÁZIS - fiatalok bibliás tábora** (X. osztály fölött) – Július 14-17. között volt *A közösség kalandja* címmel. Témája: Hogyan működik egy igazi közösség, és mit tehetsz ennek érdekében, mit tanít maga Isten erről a Szentírásban. A résztvevők igyekeztek az Ő segítségével meg is tapasztalni, hogy milyen együtt lenni napokon át boldogan úgy, hogy lelkünk is jól érezze magát. Több előadás hangzott el, volt csoportbeszélgetés, játék, kirándulás.

Mt 2,9-15 *Karácsonyra megjelenik az Újszövetség rovás írással!*

⁹ Azok pedig, miután meghallgatták a királyt, elmentek. És íme, a csillag, amelyet felkelteben láttak, előttük haladt, majd mentében megállt fent, ahol a kisgyermek volt. ¹⁰ Mikor a csillagot meglátták, örvendeni kezdtek igen nagy örömmel. ¹¹ Azután bementek a házba. Meglátták a kisgyermeket anyjával, Máriával, és a földre borulva hódoltak neki. Majd felnyitották kincsesládáikat és adományokat ajánlottak föl neki, aranyat, tömjént és mirhát. ¹² Mivel álmukban intést kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza országukba.

Menekülés Egyiptomba ¹³ Miután ők elvonultak, íme, az Úr anygala megjelent Józsefnek álmában és így szólt: »Kelj föl, vedd magad mellé a gyermeket és anyját, és menekülj Egyiptomba! Maradj ott, amíg nem szölok neked! Heródes ugyanis keresni fogja a kisgyermeket, hogy megölje őt.«

¹⁴ Erre ő fölkel, éjjel maga mellé vette a gyermeket és anyját, és eltávozott Egyiptomba. ¹⁵ Ott volt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék az Úr szava, amit a próféta által mondott:

»Egyiptomból hívtam ki fiamat« (őz 11,1).

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 5-6-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: *2011.* dec. 30: Jn 1,12-24. *2012.* jan. 13.: Ef 5,15-20.; jan. 27.: Ef 6,13-20.; febr. 10.: 2 Kor 9,6-9.; febr. 24.: 2 Kor 9,10-15.; márc. 9.: Ef 2,4-10.; márc. 23.: Ef 4,1-6.; ápr. 13.: 1 Ján 5,1-8.; ápr. 27.: 1 Ján 5,9-12.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

ÚJDONSÁGOK!

Kocsis Imre: **BEVEZETÉS AZ ÚJSZÖVETSÉG KORTÖRTENÉBE ÉS IRODALMÁBA II.** (Sz.I.T., 274 o.)
Ára: 2.800.-

BIBLIAKOMMENTÁR SZÁMÍTÓGÉPEN – PC-DVD

A nagysikerű JEROMOS BIBLIAKOMMENTÁR mindhárom kötetének teljes szövege számítógépen, ezenkívül a Káldi-Neovulgáta Bibliafordítás szövege, az Újszövetség görögül és cigányul, valamint sok más hasznos szemléltető kép- és hanganyag a Bibliáról, egyetemi előadások, biblikus szakkönyvek, tudományos cikkek hosszú sora, a Bibliatudomány CD és a **JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL AZ ÖRÖMHÍR DVD.** *Rendkívül gazdag és hasznos BIBLIATÁR egyetlen DVD-n.* Ára: 6.000.-

BÉCSI ARANY BIBLIA magyar nyelvű változata, „a valaha kiadott legszebb magyar nyelvű Szentírás” (Erdő Péter). *A csodálatos kiadványt még mindig nagy engedménnyel lehet megvásárolni a: www.becciaranybiblia.hu internetes címen.*

KIADVÁNYAINK – HASZNOS AJÁNDÉKOK

„MINDENKINEK MINDENE LETTEM” – Emlékeink Mihály atyáról – a 25 éve elhunyt Opálény Mihályról. Ára: ---

BALÁS BÉLA: KIS IDŐ – Egyháztörténelmit vázlatok. Érdekesítő áttekintése az Egyház 2000 éves történetének. Ára: 980,- Ft.

SZENTFÖLD – DVD – „JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL AZ ÖRÖMHÍR” – kb. 1000 színes kép, közben az adott helyekhez kapcsolódó szövegek hallhatók. Ára: 1600,- Ft.

PÁL APOSTOL NYOMÁBAN – DVD – „A KÖVEK ÜZENETE” – a Pál apostollal kapcsolatos kis-ázsiai helyszínek. Ára: 800,- Ft.

A SZENTFÖLDÖN – JÉZUS LÁBA NYOMÁN – DVD – felvételek és ismertetés a legfontosabb evangéliumi helyekről. Ára (szövegkönyvvel): 1.600,- Ft.

EGY CSODÁLATOS ORSZÁG: EGYIPTOM – DVD I
Vágvölgyi Éva felvételei. A DVD ára: 800,- Ft.

ÉLETÜNK KRISZTUSSAL – DVD – Tarjányi Béla három előadása. Ára: 800,- Ft.

A BIBLIA SZEREPE LELKI FORMÁLÓDÁSUNKBAN
Tarjányi Béla előadása. Ára: 800,- Ft.

MAGYARSÁGUNK ÉS A BIBLIA – CD Ára: 600,- Ft.

IMRE BÁCSI ELBESZÉLI ÉLETÉT – DVD – Mócsy Imre S.J. atyáról. Ára: 800,- Ft.

VÍZ, VÍZ, VÍZ – Vágvölgyi Éva elmélkedése. Ára: 800,- Ft.

A DVD-k és CD-k megvásárolhatók a Bibliaközpontban:

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

megrendelhetők levélben vagy telefonon: 332-22-60

ill. e-mailben: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Verbum Domini

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

A Szent Család Egyiptomban
(Nátron-völgy, Szír Kolostor)

manet in aeternum
